

PASŪTĪTĀJS:	LR VIDES AIZSARDZĪBAS UN REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA
LĪGUMS:	NOVĒRTĒJUMS PAR SADZĪVES, BĪSTAMO UN RAŽOŠANAS ATKRITUMU SASTĀVU ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS REĢIONOS, ATSEVIŠĶU ATKRITUMU VEIDU APSAIMNIEKOŠANU UN ATKRITUMU POLIGONOS APGLABĀJAMO ATKRITUMU DAUDZUMA SAMAZINĀŠANAS IESPĒJĀM
LĪGUMA NR.:	90
PAKALPOJUMA DAĻAS NR.:	2
LĪGUMA DATUMS:	2016. GADA 4.OKTOBRIS
IZPILDĪTĀJS:	SIA „GEO CONSULTANTS”
ZIŅOJUMA VERSIJA:	Nr. 5
IESNIEGŠANAS DATUMS:	31/03/2017

DARBU GALA ZIŅOJUMS

Rīga, 2017. gada marts

PASŪTĪTĀJS:	LR VIDES AIZSARDZĪBAS UN REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA
LĪGUMS:	NOVĒRTĒJUMS PAR SADZĪVES, BĪSTAMO UN RAŽOŠANAS ATKRITUMU SASTĀVU ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS REĢIONOS, ATSEVIŠĶU ATKRITUMU VEIDU APSAIMNIEKOŠANU UN ATKRITUMU POLIGONOS APGLABĀJAMO ATKRITUMU DAUDZUMA SAMAZINĀŠANAS IESPĒJĀM
LĪGUMA NR.:	90
PAKALPOJUMA DAĻAS NR.:	2
LĪGUMA DATUMS:	2016. GADA 4.OKTOBRIS
IZPILDĪTĀJS:	SIA „GEO CONSULTANTS”
ZIŅOJUMA VERSIJA:	Nr. 5
IESNIEGŠANAS DATUMS:	31/03/2017

DARBU GALA ZIŅOJUMS

SIA „GEO CONSULTANTS”:

VALDES LOCEKLIS	JĀNIS ĀBELTIŅŠ
PROJEKTA VADĪTĀJS	KASPARS KĻAVENIEKS
ATBILDĪGĀ IZPILDĪTĀJA	KRISTĪNA MEŽAPUĶE

RĪGA, 2017. GADA MARTS

1.	Vispārīga informācija	5
1.1.	Informācija par līgumu	5
1.2.	Pakalpojuma mērķi un uzdevumi	5
1.3.	Darbu veikšanas metodes	5
2.	Normatīvo aktu prasības	8
2.1.	Normatīvo aktu apskats	8
2.2.	Ziņojumu par atkritumu apsaimniekošanas mērķu izpildi sagatavošanai nepieciešamā informācija	11
2.2.1.	Ziņojums Eiropas Komisijai par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmumu 2005/369/EK, ar ko paredz noteikumus dalībvalstu atbilstības uzraudzībai un nosaka datu formātus attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem	12
2.2.2.	Ziņojums Eiropas Komisijai par bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķu izpildi atbilstoši Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regulai Nr. 493/2012, ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK paredz sīki izstrādātus noteikumus attiecībā uz bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes procesu pārstrādes mērķlielumu aprēķināšanu	14
2.2.3.	Ziņojums Eiropas Komisijai par pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķu sasniegšanu atbilstoši Eiropas Komisijas 2008. gada 29. septembra Lēmumam 2008/763/EK, ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/66/EK nosaka vienotu metodoloģiju, kā aprēķina, cik daudz pārnēsājamo bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem	15
2.2.4.	Ziņojums Eiropas Komisijai saskaņā ar Eiropas Komisijas Lēmumu Nr.2005/293/EK par Direktīvas 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem mērķu sasniegšanu	17
2.2.5.	Ziņojums Eiropas Komisijai atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam 2005/270/EK par radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu.....	19
3.	Izlietotā iepakojuma novērtējums un rekomendācijas	22
3.2.	Informācijas par plastmasas maisiņu apjomiem apkopojums	22
3.2.1.	Morfoloģijas tests.....	27
3.3.	Atkārtoti lietojamais iepakojums	28
3.4.	Izvērtējums plastmasas maisiņu patēriņa samazināšanai. Rekomendācijas	30
3.5.	Izlietotā iepakojuma izmaiņu prognozes.....	32
3.6.	Atkārtoti lietojamā iepakojuma ietekme uz izlietotā iepakojuma pārstrādes mērķu aprēķinu ..	34
4.	Videi kaitīgo preču izvērtējums	35
4.2.	Informācijas no dažādām datubāzēm salīdzinājums.....	36
4.2.1.	Smēreļļas	36
4.2.2.	Elektriskie akumulatori un galvaniskie strāvas avoti.....	37
4.2.3.	Visu veidu riepas.....	38
4.2.4.	Eļļas filtri	38
4.2.5.	Elektriskās un elektroniskās iekārtas.....	38

4.3.	Videi kaitīgo preču novērtējums pa posmiem.....	39
4.4.	Prognozes par radīto videi kaitīgo preču atkritumu daudzumu un sastāvu	44
5.	Informācijas avoti	50

Pielikums Nr.1 – Informācijas no Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas apkopojums

Pielikums Nr.2 – Informācijas no Valsts statistikas pārskatu sistēmas "Nr.3-Atkritumi" un Eurostat apkopojums

Pielikums Nr.3 - Savāktie un eksportētie elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA) (Direktīvas 2002/96/EK 5. un 12. pants), 1.tabula

Pielikums Nr.4 - Reģenerēšana, pārstrāde un otrreizēja izmantošana, un mērķi (Direktīvas 2002/96/EK 7. panta 2. punkts), 2.tabula

Pielikums Nr.5 - Veidlapa ziņošanai par svina-skābes bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķlielumiem

Pielikums Nr.6 - Veidlapa ziņošanai par niķeļa-kadmija bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķlielumiem

Pielikums Nr.7 - Veidlapa ziņošanai par citu bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķlielumiem

Pielikums Nr.8 - Pārstrādes efektivitātes aprēķināšana

Pielikums Nr.9 – Nolietoto transportlīdzekļu apstrādes un pārstrādes tabulas

Pielikums Nr.10 – Izlietotā iepakojuma datu apkopojuma tabulas

Pielikums Nr.11 – Prognozes par radīto videi kaitīgo preču atkritumu daudzumu un sastāvu Latvijas Republikas teritorijā un pa atkritumu apsaimniekošanas reģioniem

Pielikums Nr.12 – Ziņojumu formas

1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

1.1. INFORMĀCIJA PAR LĪGUMU

Darbu gala ziņojums sagatavots 2016. gada 4.oktobra starp LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (Pasūtītājs) un SIA "Geo Consultants" (Izpildītājs) noslēgtā līguma Nr. 90 „Novērtējums par sadzīves, bīstamo un ražošanas atkritumu sastāvu atkritumu apsaimniekošanas reģionos, atsevišķu atkritumu veidu apsaimniekošanu un atkritumu poligonos apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanas iespējām” (Līgums) 2.pakalpojuma daļas izpildes ietvaros.

Šis dokuments ir līguma izpildes gala ziņojums, kas ietver sekojošas galvenās sadaļas:

- Pakalpojuma mērķi un uzdevumi;
- Darbu veikšanas metodes;
- Normatīvo aktu prasības;
- Ziņojumu sagatavošanas metodikas;
- Izlietotā iepakojuma novērtējums, rekomendācijas un izmaiņu prognozes;
- Videi kaitīgo preču izvērtējums un izmaiņu prognozes.

1.2. PAKALPOJUMA MĒRĶI UN UZDEVUMI

Gala ziņojuma mērķi ir nodefinēti sekojoši:

1. Novērtēt Latvijas tirgū laisto un kopā ar precī realizēto plastmasas maisiņu daudzumu;
2. Piedāvāt Latvijas apstākļiem piemērotākos instrumentus, lai samazinātu plastmasas maisiņu patēriņu;
3. Sagatavot metodikas Ziņojumu sagatavošanai;
4. Novērtēt atkārtoti lietojamā iepakojuma apsaimniekošanu;
5. Veikt izvērtējumu videi kaitīgo preču (pēc noteiktajām objektu grupām) atkritumu veidu pēc noteiktiem posmiem;
6. Izvērtēt informāciju videi kaitīgo preču atkritumu un izlietotā iepakojuma daudzuma izmaiņu prognožu sagatavošanai.

Gala ziņojuma uzdevumi ir sekojošie:

1. Apkopot informāciju par plastmasas maisiņu apjomu;
2. Apkopot informāciju par atkārtoti lietojamo iepakojumu;
3. Ņemot vērā Eiropas Savienības pieredzi, izvērtēt iespējas samazināt plastmasas maisiņu daudzumu;
4. Apkopot datus par videi kaitīgo preču daudzumu, izskatot informāciju no dažādiem informācijas avotiem;
5. Sagatavot prognozes par videi kaitīgo preču atkritumu un izlietotā iepakojuma daudzuma izmaiņām laika periodā no 2021. līdz 2033.gadam.

1.3. DARBU VEIKŠANAS METODES

Lai sasniegtu pakalpojuma mērķus un izpildītu uzdevumus, tika savākta informācija no vairākiem informācijas avotiem: Latvijas vides fonda administrācijas sniegtā informācija, Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra uzturēto pārskatu – Valsts statistikas pārskatu sistēma „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”, dati no Elektrisko un elektronisko iekārtu ražotāju reģistra

un Bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistra ziņojumiem (kas ir pieejami Eurostat mājaslapā), Eiropas Komisijas mājaslapā pieejama informācija, no tiešiem iepakojuma izplatītājiem.

Sagatavojot prognozes par radīto videi kaitīgo preču atkritumu un izlietotā iepakojuma daudzumu un sastāvu laika posmā no 2021. līdz 2030.gadam, tika novērtētās atkritumu apjomu izmaiņas korelācijā ar iedzīvotāju skaita izmaiņām, kā arī novērtēti radīto videi kaitīgo preču atkritumu un izlietotā iepakojuma daudzums un sastāvs, analizējot gan Latvijas, gan Eiropas Savienības datus, kā arī patēriņa izmaiņu tendences līdz šim.

Latvijas tirgū laisto plastmasas maisiņu daudzuma novērtējumam tika pieprasīta informācija no Latvijas vides fonda administrācijas un no lielākiem šī veida maisiņu izplatītājiem Latvijā. Saņemot informāciju no lielākiem maisiņu izplatītājiem Latvijā, tika sagatavots novērtējums par Latvijā tirgū laisto un apsaimniekoto plastmasas maisiņu daudzumu pa noteiktajām maisiņu grupām, t.sk. plastmasas maisiņu daudzumu, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas. Tika sagatavots novērtējums par atkārtoti lietojamā iepakojuma atpakaļ pieņemšanas sistēmu valstī, tās ietvaros apsaimniekotajiem iepakojuma materiāla veidiem un to daudzumiem.

Lai piedāvātu Latvijas apstākļiem piemērotākos instrumentus plastmasas maisiņu samazināšanai, tika izskatīta citu Eiropas valstu pieredze un paņēmieni, kuri tika izmantoti, lai mudinātu iedzīvotājus samazināt plastmasas maisiņu izmantošanu. Uz saņemtās informācijas pamata tiek sniegtās rekomendācijas plastmasas maisiņu patēriņa samazināšanai.

Videi kaitīgo preču izvērtējumam tika saņemta apkopotā informācija no Latvijas vides fonda administrācijas, kas sniedz datus par videi kaitīgo preču sadalījumu pa noteiktiem posmiem. Arī tika izpētītas Valsts statistikas pārskatu sistēmā „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” pieejamie dati un informācija no Elektrisko un elektronisko iekārtu ražotāju reģistra un Bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistra ziņojumiem, kura ir pieejama Eurostat mājaslapā. Valsts statistikas pārskatu sistēmā „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” esošā informācija tika sadalīta pa atbilstošām atkritumu klasēm un apkopotā, lai varētu salīdzināt ar informāciju no citām iepriekšminētām datubāzēm.

Tika izvērtētas Eiropas Savienībā esošās metodikas, kuras izmantotas šādu ziņojumu par atkritumu apsaimniekošanas mērķu izpildi sagatavošanai:

- 1) Ziņojums Eiropas Komisijai par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmumu 2005/369/EK, ar ko paredz noteikumus dalībvalstu atbilstības uzraudzībai un nosaka datu formātus attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem;
- 2) Ziņojums Eiropas Komisijai par bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķu izpildi atbilstoši Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regulai Nr. 493/2012, ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK paredz sīki izstrādātus noteikumus attiecībā uz bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes procesu pārstrādes mērķlielumu aprēķināšanu;
- 3) Ziņojums Eiropas Komisijai par pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķu sasniegšanu atbilstoši Eiropas Komisijas 2008. gada 29. septembra Lēmumam 2008/763/EK, ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/66/EK nosaka vienotu metodoloģiju, kā aprēķina, cik daudz pārnēsājamo bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem;
- 4) Ziņojums Eiropas Komisijai saskaņā ar Eiropas Komisijas Lēmumu Nr.2005/293/EK par Direktīvas 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem mērķu sasniegšanu;

5) Ziņojums Eiropas Komisijai atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam 2005/270/EK par radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, atsevišķi piedāvāsim nodoto un atkārtotai izmantošanai realizēto iepakojuma, kā arī plastmasas maisiņu uzskaites metodiku.

Tika apkopota informācijā par direktīvās noteiktajiem sasniedzamajiem rādītājiem attiecībā uz specifisko atkritumu veidu savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un reģenerācijas mērķiem. Tika analizēti esošie normatīvie akti, kas nosaka atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai vai pārstrādei principus un aprēķinu metodes, kā arī analizēti esošie atkritumu apsaimniekošanas sistēmu raksturojošie indikatori un to aprēķinos izmantotie vērtību iegūšanas avoti.

2. NORMATĪVO AKTU PRASĪBAS

2.1. NORMATĪVO AKTU APSKATS

Izlietotā iepakojuma, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu, bateriju un akumulatoru atkritumu un nolietoto transportlīdzekļu jomas regulē vairākas direktīvas, regulas un Ministru Kabineta noteikumi. No tām Līgumā esošo merķu sasniegšanai tiek izskatīts sekojošais:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/720, ar ko groza Direktīvu 94/62/EK attiecībā uz vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa samazināšanu;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem;
- 3) Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regula Nr. 493/2012;
- 4) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK;
- 5) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem;
- 6) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu;
- 7) Latvijas Republikas Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem”;
- 8) Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 983 „Noteikumi par visa izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu (īpatsvaru) un termiņiem, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un veidlapu paraugiem, prasībām, kas komercsabiedrībai jāizpilda, lai tā tiktu reģistrēta kā iepakojuma apsaimniekotājs, iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem un izņēmumiem attiecībā uz smago metālu saturu iepakojumā”;
- 9) Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.414 „Noteikumi par depozīta sistēmas piemērošanu atkārtoti lietojamam iepakojumam”.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/720 (2015. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK attiecībā uz vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa samazināšanu tika pieņemta, jo ES valstīs ir jāveic pasākumi vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa samazināšanai. Šajā direktīvā ir izklāstīti jauni veidi un mērķi vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa samazināšanai, tostarp nosakot maksu vai maksimālo patēriņu valsts līmenī.

Saskaņā ar iepriekšminēto Direktīvu, Dalībvalstis veic pasākumus, lai panāktu plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa noturīgu samazinājumu savā teritorijā. Minētie pasākumi var būt valsts līmeņa samazināšanas mērķi, saglabājot vai ieviešot ekonomiskos instrumentus, kā arī tirdzniecības ierobežojumi ar noteikumu, ka minētie ierobežojumi ir samērīgi un nediskriminējoši. Šādi pasākumi var būt atšķirīgi atkarībā no vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu ietekmes uz vidi, kad tie tiek reģenerēti vai apglabāti, to kompostēšanas īpašībām, ilgizturību vai paredzēto konkrēto pielietojumu.

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2015/720 (2015. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK attiecībā uz vieglās plastmasas iepakojumu maisiņu patēriņa samazināšanu, “vieglās plastmasas iepakojumu maisiņi” ir plastmasas iepakojumu maisiņi, kuru materiāla biezums nepārsniedz 50 mikronus, bet “ļoti vieglās plastmasas iepakojumu maisiņi” ir plastmasas iepakojumu maisiņi, kuru materiāla biezums nepārsniedz 15 mikronus un kuri

nepieciešami higiēnas nolūkos vai kurus nodrošina vaļējas pārtikas primārai iesaiņošanai, kad to izmantošana palīdz novērst pārtikas izšķērdēšanu.

Dalībvalstu veiktie pasākumi ietver vai nu vienu, vai abus šādus pasākumus:

- a. tādu pasākumu pieņemšana, kuri līdz 2019. gada 31. decembrim nodrošina, ka gada patēriņa apjoms nepārsniedz 90 vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus uz vienu cilvēku, bet līdz 2025. gada 31. decembrim – 40 vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus uz vienu cilvēku, vai līdzvērtīgus mērķus izsakot svara vienībās. Valsts patēriņa mērķos var neiekļaut ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus;
- b. tādu instrumentu pieņemšana, kuri līdz 2018. gada 31. decembrim nodrošina, ka vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus preču vai ražojumu tirdzniecības vietās neizsniedz bez maksas, ja vien nav īstenoti vienlīdz efektīvi instrumenti. Minētajos pasākumos var neiekļaut ļoti vieglās plastmasas iepirkumu maisiņus.

Latvija, izmantojot rīcības brīvību, paredz no diviem pasākumiem īstenot vienu – b.pasākumu.[8,9]

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem nosaka elektrisko un elektronisko iekārtu kategorijas, uz kurām attiecas. Tās ir sekojošās:

1. Liela izmēra mājtsaimniecības preces;
2. Maza izmēra mājtsaimniecības preces;
3. IT un elektrosakaru iekārtas;
4. Patērētāju iekārtas;
5. Apgaismes iekārtas;
6. Elektriskie un elektronikas instrumenti (izņemot liela izmēra stacionārus ražošanas mehānismus);
7. Rotaļlietas, atpūtas un sporta piederumi;
8. Medicīnas ierīces (izņemot visus implantētos un inficētos izstrādājumus);
9. Monitoringa un kontroles aprīkojums;
10. Automātiskie smidzinātāji.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK attiecas uz visu tipu baterijām un akumulatoriem neatkarīgi no to formas, ietilpības, svara, tajos izmantotiem materiāliem vai to lietojuma. Bet šī direktīva neattiecas uz baterijām un akumulatoriem, ko izmanto iekārtās, kas saistītas ar dalībvalstu būtisko drošības interešu aizsardzību, ieročos, munīcijā un militārajā aprīkojumā, izņemot ražojumus, kas nav paredzēti konkrētiem militāriem nolūkiem; un ko izmanto iekārtās, kas paredzētas sūtīšanai kosmosā.

Direktīvā ir noteiktās prasības apstrādei un pārstrādei. Attiecībā uz apstrādi, tās ir sekojošās:

1)Apstrāde ietver vismaz atbrīvošanu no visiem šķidrumiem un skābēm; 2)Apstrāde un jebkura glabāšana, arī pagaidu glabāšana, apstrādes uzņēmumos notiek vietās ar šķidrumnecaurļaidīgu virsmu un piemērotu pārsegu, kas aizsargā pret atmosfēras iedarbību, vai piemērotos konteineros.

Attiecībā uz pārstrādi, prasības ir sekojošās: pārstrādes procesi sasniedz šādus minimālos pārstrādes mērķlielumus: a) pārstrādāt 65 % svina un skābes bateriju un akumulatoru, rēķinot pēc vidējā svara, ietverot svina pārstrādi līdz augstākajai pakāpei, kas ir tehniski iespējama, izvairoties no pārmērīgām izmaksām; b) pārstrādāt 75 % niķeļa un kadmija bateriju un akumulatoru, rēķinot

pēc vidējā svara, ietverot kadmija pārstrādi līdz augstākajai pakāpei, kas ir tehniski iespējama, izvairoties no pārmērīgām izmaksām; c) pārstrādāt 50 % citu bateriju un akumulatoru atkritumu, rēķinot pēc vidējā svara.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem nosaka sekojošo attiecībā uz otrreizēju izmantošanu un reģenerāciju:

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai veicinātu otrreizējai izmantošanai derīgu detaļu otrreizēju izmantošanu, otrreizējai izmantošanai nepiemērotu detaļu reģenerāciju, dodot priekšroku pārstrādei gadījumos, kad tas ir videi labvēlīgs risinājums, neierobežojot prasības attiecībā uz transportlīdzekļu drošību un vides aizsardzības prasības, piemēram, attiecībā uz izplūdēm gaisā un trokšņu kontroli;

2. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka ekonomikas procesu dalībnieki sasniedz šādus mērķus:

a) ne vēlāk kā līdz 2006. gada 1. janvārim visu nolietoto transportlīdzekļu otrreizēju izmantošanu un reģenerāciju gadā palielina vismaz līdz 85 % no transportlīdzekļa vidējās masas. Tajā pašā termiņā arī otrreizējo izmantošanu un pārstrādi gadā palielina vismaz līdz 80 % no transportlīdzekļa vidējās masas. Transportlīdzekļiem, kas ražoti pirms 1980. gada 1. janvāra, dalībvalstis var noteikt zemākus mērķus, bet ne zemākus par 75 % otrreizējai izmantošanai un reģenerācijai un ne zemākus par 70 % otrreizējai izmantošanai un pārstrādei. Dalībvalstis, kuras izmanto šīs daļas nosacījumus, informē Komisiju un pārējās dalībvalstis par attiecīgiem iemesliem;

b) ne vēlāk kā līdz 2015. gada 1. janvārim visu nolietoto transportlīdzekļu otrreizēju izmantošanu un reģenerāciju gadā palielina vismaz līdz 95 % no transportlīdzekļa vidējās masas. Tajā pašā termiņā arī otrreizējo izmantošanu un pārstrādi gadā palielina vismaz līdz 85 % no transportlīdzekļa vidējās masas. Vēlākais, līdz 2005. gada 31. decembrim Eiropas Parlaments un Padome pārvērtē b) apakšpunktā minētos mērķus, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu, kuram pievienoti priekšlikumi.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu mērķi ir sekojošie: 1) galvenais mērķis ir saskaņot šobrīd atšķirīgos iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas pasākumus dažādās valstīs, lai, no vienas puses, novērstu jebkādu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, tādējādi nodrošinot augsta līmeņa vides aizsardzību, un, no otras puses, garantētu iekšējā tirgus sekmīgu darbību un izvairītos no tirdzniecību kavējošiem apstākļiem, kā arī no brīvas konkurences izkropļošanas vai ierobežošanas Kopienā; 2) šajā direktīvā paredzēti pasākumi, kuru mērķis kā pirmā prioritāte ir novērst izlietotā iepakojuma rašanos un papildu pamatprincipi ir atkārtota lietošana, pārstrāde un citas izlietotā iepakojuma reģenerācijas formas, tādējādi samazinot šādu atkritumu galīgo apglabāšanu.

Lai izpildītu šos mērķus, dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai sasniegtu šādus mērķus visā to teritorijā:

a) ne vēlāk kā piecus gadus pēc tam, kad šī direktīvai jābūt transponētai valsts normatīvajos aktos, no visa izlietotā iepakojuma reģenerē vismaz 50 % no svara un ne vairāk kā 65 % no svara;

b) atbilstīgi šim vispārējam mērķim un, ievērojot to pašu termiņu, pārstrādājot vismaz 25 % no svara un ne vairāk kā 45 % no svara attiecībā uz kopējo iepakojuma materiālu daudzumu, kas ir izlietotajā iepakojumā, iegūst vismaz 15 % no svara no katra iepakojuma materiāla;

c) ne vēlāk kā desmit gadus pēc tam, kad šai direktīvai jābūt transponētai valsts normatīvajos aktos, reģenerē un pārstrādā tādu izlietotā iepakojuma procentuālo daudzumu, kas jānosaka Padomei saskaņā ar 3. punkta b) apakšpunktu, pakāpeniski būtiski palielinot a) un b) apakšpunktā minētos mērķus.

Latvijas Republikas Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem” (spēkā ar 2009.gada 21.novembra) ar Grozījumiem no 20.12.2016., kas stājas spēkā 01.01.2017., nosaka kārtību, kādā dabas resursu nodokļa maksātājam (turpmāk – Nodokļa maksātājs) piešķir atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas par izlietoto iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem. Nodokļa maksātājs, lai saņemtu atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas, var:

1) izveidot pats un piemērot izlietotā iepakojuma un vienreiz lietojamo galda trauku un piederumu apsaimniekošanas sistēmu, un noslēgt Līgumu ar Valsts vides dienestu (turpmāk – VVD) kārtībā, noteiktajā Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem”;

2) noslēgt līgumu ar izlietotā iepakojuma apsaimniekotāju, kam ir noslēgts un spēkā esošs līgums ar VVD par izlietotā iepakojuma un vienreiz lietojamo galda trauku un piederumu apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu par piedalīšanos izlietotā iepakojuma un vienreiz lietojamo galda trauku un piederumu apsaimniekošanas sistēmā.

Lai saņemtu atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas nodokļa maksātājam vai apsaimniekotājam pilnībā jānodrošina *2010. gada 19. oktobra Ministru kabineta noteikumos Nr. 983 „Noteikumi par visa izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu (īpatsvaru) un termiņiem, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un veidlapu paraugiem, prasībām, kas komercsabiedrībai jāizpilda, lai tā tiktu reģistrēta kā iepakojuma apsaimniekotājs, iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem un izņēmumiem attiecībā uz smago metālu saturu iepakojumā”* esošo prasību izpildi. Gadījumā, ja kāda no minēto noteikumu prasībām netiek izpildīta (vai tiek izpildīta daļēji), tad netiek piemērots atbrīvojums no dabas resursu nodokļa samaksas.

Atbilstoši *Ministru kabineta noteikumiem Nr.414 „Noteikumi par depozīta sistēmas piemērošanu atkārtoti lietojamam iepakojumam”* (spēkā no 02.08.2003.) ir sekojošas atkārtoti lietojamā iepakojuma veidi, kuriem piemēro depozīta sistēmu:

1. Stikla pudeles ar tilpumu 0,33 litri, bezkrāsas;
2. Stikla pudeles ar tilpumu 0,33 litri, bezkrāsas;
3. Stikla pudeles ar tilpumu 0,33 litri, brūnas;
4. Stikla pudeles ar tilpumu 0,5 litri, brūnas;
5. Plastmasas pudeļu kastes, zaļas (ietilpība – 20 pudeles ar tilpumu 0,5 litri);
6. Plastmasas pudeļu kastes, zilas (ietilpība – 24 pudeles ar tilpumu 0,33 litri).

Saskaņā ar iepriekšminētiem Ministru kabineta noteikumiem komersanti var piemērot šo depozīta sistēmu brīvprātīgi. Lai šo sistēmu īstenotu, iepakojuma ražotājiem un tirgotājiem nepieciešams reģistrēties Vides pārraudzības valsts birojā un izpildīt Ministru kabineta noteikumu Nr.414 „Noteikumi par depozīta sistēmas piemērošanu atkārtoti lietojamam iepakojumam” (spēkā no 02.08.2003.) prasības. Uz 2017.gada janvāri neviens komersants nav reģistrējies sistēmas izveidošanu un piemērošanu Vides pārraudzības valsts birojā.

2.2. ZIŅOJUMU PAR ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS MĒRĶU IZPILDI SAGATAVOŠANAI NEPIECIEŠAMĀ INFORMĀCIJA

Šajā sadaļā tiek analizēta sekojošo ziņojumu par atkritumu apsaimniekošanas mērķu izpildi sagatavošanai nepieciešamā informācija:

- 1) Ziņojums Eiropas Komisijai par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmumu 2005/369/EK, ar ko paredz noteikumus dalībvalstu atbilstības uzraudzībai un nosaka datu formātus attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem;
- 2) Ziņojums Eiropas Komisijai par bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķu izpildi atbilstoši Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regulai Nr. 493/2012, ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK paredz sīki izstrādātus noteikumus attiecībā uz bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes procesu pārstrādes mērķlielumu aprēķināšanu;
- 3) Ziņojums Eiropas Komisijai par pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķu sasniegšanu atbilstoši Eiropas Komisijas 2008. gada 29. septembra Lēmumam 2008/763/EK, ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/66/EK nosaka vienotu metodoloģiju, kā aprēķina, cik daudz pārnēsājamo bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem;
- 4) Ziņojums Eiropas Komisijai saskaņā ar Eiropas Komisijas Lēmumu Nr.2005/293/EK par Direktīvas 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem mērķu sasniegšanu;
- 5) Ziņojums Eiropas Komisijai atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam 2005/270/EK par radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu.

- 2.2.1. Ziņojums Eiropas Komisijai par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmumu 2005/369/EK, ar ko paredz noteikumus dalībvalstu atbilstības uzraudzībai un nosaka datu formātus attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem

Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmumā 2005/369/EK ir noteiktas sekojošās prasības:

- 1) Dalībvalstīm jāpaziņo informācija, tai skaitā pamatotus vērtējumus, par tirgū laisto elektrisko un elektronisko iekārtu daudzumiem un kategorijām, kas savāktas, izmantojot visdažādākos kanālus, dalībvalstīs kā atkārtoti izmantotās, otrreizēji pārstrādātās un reģenerētās, kā arī par savākto atkritumu izvešanu pēc to svara, vai, ja tas nav iespējams, pēc skaita, izmantojot noteiktus datu formātus (Ziņojuma Pielikums Nr.3);
- 2) Dalībvalstis uzrāda atbilstību Direktīvas 2002/96/EK 7. panta 2. punktā paredzētajiem reģenerācijas, atkārtotas izmantošanas un pārstrādes apjomiem, aizpildot tabulu (Ziņojuma Pielikums Nr.4). Aizpildot šo tabulu, dalībvalstis var izmantot pieņēmumu par otrreizēji izmantoto, pārstrādāto un reģenerēto materiālu, piemēram, metālu, stikla un plastmasu, un elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu komponentu vidējo procentuālo daudzumu;
- 3) Gadījumos, kad elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi tiek izvesti apstrādei trešā valstī vai nosūtīti apstrādei citā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 2002/96/EK 6. panta 5. punktu, tikai tā dalībvalsts, kas ir savākusi un eksportējusi šos iekārtu atkritumus, var tos ieskaitīt iepriekšminētās direktīvas 7. panta 2. punktā noteiktajos mērķos;
- 4) Dalībvalstis, nosūtot Komisijai 1. un 2. tabulu (Ziņojuma Pielikumi Nr.3 un 4), sniedz tai sīki izstrādātu aprakstu par to, kā dati ir apkopoti, un izskaidro izmantotos provizoriskos aprēķinus un metodoloģiju.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/96/EK (2003. gada 27. janvāris) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem 12. panta 1.punkta 1.daļu Dalībvalstis izveido ražotāju reģistru un vāc ikgadēju informāciju, tai skaitā pamatotus vērtējumus, par tirgū laisto

elektrisko un elektronisko iekārtu daudzumiem un kategorijām, kas savāktas, izmantojot visdažādākos kanālus, dalībvalstīs kā atkārtoti izmantotās, otrreizēji pārstrādātās un reģenerētās, kā arī par savāktu atkritumu izvešanu pēc to svara, vai, ja tas nav iespējams, pēc skaita.

Attiecīgi 2014.gada 1.jūlijā stājās spēkā Ministru kabineta 2014.gada 17.jūnija noteikumi Nr.331 "Elektrisko un elektronisko iekārtu un bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistrācijas kārtība un samaksas kārtība par datu uzturēšanu". Saskaņā ar šiem noteikumiem iekārtu ražotājus vai to pilnvarotos pārstāvjus reģistrē iekārtu ražotāju reģistrā (turpmāk EEIR reģistrs). EEIR reģistrs ir valsts informācijas sistēma, un tās izmantošana nodrošina elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanas uzraudzībai nepieciešamās informācijas apriti. EEIR reģistra turētājs ir Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija. Iekārtu ražotāju reģistra pārzinis ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. EEIR reģistrā apkopota informācija par uzņēmumiem, kas Latvijas teritorijā ievēd un saimnieciskajām vajadzībām ražo, izgatavo un izmanto elektriskās, elektroniskās iekārtas.

Elektrisko un elektronisko iekārtu ražotājs, tā pilnvarotais pārstāvis vai apsaimniekotājs (ja iekārtu ražotājs vai tā pilnvarots pārstāvis ar iekārtu atkritumu apsaimniekotāju ir noslēdzis attiecīgu līgumu) iesniedz EEIR reģistrā ziņojumus: 1) ziņojums par Latvijas tirgū laisto iekārtu daudzumu (iesniegšanas termiņi – līdz kārtējā gada 30. aprīlim, 30. jūlijam, 30. oktobrim un nākamā gada 30. janvārim par iepriekšējo ceturksni); 2) ziņojums par dalīti savāktu iekārtu atkritumu daudzumu, kā arī par to iekārtu atkritumu daudzumu, kuri apstrādāti Latvijā vai izvesti apstrādei ārpus Latvijas, un par atkārtoti izmantoto, pārstrādāto un reģenerēto iekārtu atkritumu daudzumu (iesniegšanas termiņi – līdz kārtējā gada 30. oktobrim un līdz nākamā gada 30. aprīlim par iepriekšējo pusgadu); 3) ziņojums par Eiropas Savienības dalībvalstu tirgos laisto iekārtu daudzumu (iesniegšanas termiņi – līdz kārtējā gada 30. aprīlim, 30. jūlijam, 30. oktobrim un nākamā gada 30. janvārim par iepriekšējo ceturksni).

Uz EEIR reģistrā esošās informācijas pamata var aizpildīt Ziņojuma Pielikumos Nr.3 u 4 tabulas, kuras tiks iesniegtas Eiropas Kopienų Komisijā kā Ziņojums par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu. Kā arī, ņemot vērā, ka daļu no elektriskajiem un elekttroniskajiem atkritumiem varētu savākt metāla savākšanas uzņēmumi, ir jāveic šādu uzņēmumu aptauja un informēšana.

Ziņojums par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu sastāv no datiem, kas apkopoti tabulu veidā (Ziņojuma Pielikumi Nr.3 un 4), un apraksta par datu apkopošanu. Tabulās izmantoto datu ieguvei jāsumē attiecīgo grupu un procesu dati no EEIR reģistra. Pielikumā Nr.3 esošās tabulas 5a kategorija (Gāzes izlādes spuldzes) ir apakškategorija 5.kategorijai (Apgaismes iekārtas), bet jāatskaitās atsevišķi. Jāņem vērā, ka katrai kategorijai vertikālajā ailē Nr.4 aprēķinātajam daudzumam ir jābūt mazākam vai vienādam ar vertikālā ailē Nr 1 esošo daudzumu un lielākam vai vienādam ar vertikālo ailu Nr 5, 6 un 7 aprēķināto daudzumu. Pielikumā Nr.4 esošajā tabulā ir jāaizpild daudzumus vertikālajās ailēs Nr.1, 3 un 5. Ņemot vērā, ka dati iesniedz ar EDAMIS/Webforms sistēmas palīdzību, vertikālās ailes Nr. 2 un 4 tiks aprēķinātas automātiski. Vertikālajā ailē Nr.3 esošajiem daudzumiem jābūt mazākiem vai vienādiem ar vertikālajā ailē Nr.1 esošajiem daudzumiem (katrai kategorijai attiecīgi). Jāņem vērā, ka šķirošana, izjaukšana, sasmalcināšana u.tml. darbības nav iekļautas reģenerācijā vai pārstrādē. Savukārt, sagatavošana atkārotai izmantošanai pieskaitās pie pārstrādes. Kā arī jāņem vērā, ka kaut datu sniegšana par 8.kategoriju „medicīnas ierīces” saskaņā ar Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmumu 2005/369/EK ir pēc izvēles, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva

2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA) (pārstrādāta versija) pieprasa iesniegt šo informāciju.

Iespējamā forma aprakstam (šī Ziņojuma pielikums Nr.12) par datu apkopošanu sniegta Ziņojuma Pielikumā Nr.12. A daļā sniedz sekojošo informāciju: ja ir dati par apstrādātiem daudzumiem kādā citā dalībvalstī vai apstrādātiem ārpus EK daudzumiem, jāapraksta, vai šie daudzumi ir ņemti vērā reģenerācijas apjoma un atkārtotas izmantošanas un pārstrādes apjoma aprēķinam; ja ir nepieciešami dokumentārie pierādījumi papildus tam, kas prasīts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/19/ES 10.(2) pantu, un, ja tie ir nepieciešami, aprakstīt nepieciešamos dokumentārus pierādījumus. B daļā 1.sadaļā apraksta informācijas avotus (piem., obligātie ziņojumi no uzņēmumiem, aģentūra u.t.t.), 2.sadaļā jānovērtē papildus apjomi ar novērtējumu apstiprinošiem dokumentiem gadījumā, ja esošā pārskatu sistēma nesedz visu elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu apsaimniekošanu; 3.sadaļā sniedz informāciju par eksportu un importu; 4.sadaļā, ja nav kādu datu, sniedz paskaidrojumus un norāda, kas tika veikts, lai novērstu datu trūkumus; apraksta izmainītas metodoloģijas, salīdzinot ar iepriekšējiem datiem.

2.2.2. Ziņojums Eiropas Komisijai par bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķu izpildi atbilstoši Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regulai Nr. 493/2012, ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK paredz sīki izstrādātus noteikumus attiecībā uz bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes procesu pārstrādes mērķlielumu aprēķināšanu

Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regula Nr. 493/2012, ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK paredz sīki izstrādātus noteikumus attiecībā uz bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes procesu pārstrādes mērķlielumu aprēķināšanu nosaka pārstrādes efektivitātes aprēķināšanu:

1. Lai aprēķinātu svina-skābes, niķeļa-kadmija un citu bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes efektivitāti, izmanto šīs regulas I pielikumā norādīto metodi;
2. Lai jebkādam pārstrādes procesam aprēķinātu pārstrādātā svina procentuālo daudzumu, izmanto šīs regulas II pielikumā norādīto metodi;
3. Lai jebkādam pārstrādes procesam aprēķinātu pārstrādātā kadmija procentuālo daudzumu, izmanto šīs regulas III pielikumā norādīto metodi.

Visas šīs metodes izskatītās pielikumā Nr.8.

Kā arī iepriekšminētā Regula nosaka, ka pārstrādātāji ik gadu paziņo attiecīgo informāciju, kas norādīta šīs regulas IV, V un VI pielikumā (Ziņojuma Pielikumi Nr.5,6 un 7), un nosūta to dalībvalstu kompetentajām iestādēm ne vēlāk kā četru mēnešu laikā, skaitot no attiecīgā kalendārā gada beigām. Ziņošana par pārstrādes efektivitāti ietver visus atsevišķos pārstrādes posmus un visas attiecīgās izejošās frakcijas. Gadījumā, ja pārstrādes procesu veic vairākās rūpnīcās, pirmā pārstrādātāja pienākums ir dalībvalstu kompetentajām iestādēm iesniegt informāciju, kas norādīta šīs regulas IV, V un VI pielikumā.

Pārstrādes efektivitāte ir procentos izteikta attiecība, kas iegūta, par pārstrādātu uzskatīto izejošo frakciju masu dalot ar bateriju un akumulatoru atkritumu ieejošās frakcijas masu. Aprēķinu metodes ir sniegtas pielikumā Nr.8.

Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumu Nr.485 28.pants nosaka, ka komersanti, kuri pārstrādā bateriju un akumulatoru atkritumus, iesniedz Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Nr. 493/2012 4., 5. un 6. pielikumā minēto informāciju Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā iepriekšminētās regulas 3. panta 4., 5. un 6. punktā noteiktajā kārtībā. Šie dati ir pietiekami, lai varētu sagatavot Ziņojumu par bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķu izpildi.

Ziņojums Eiropas Komisijai par bateriju un akumulatoru pārstrādes mērķu izpildi satur datus un metodoloģijas aprakstu. Dati ir sekojošie: noieta un savākšanas dati (tonnās) atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/66/EK I pielikumam; ieejošās un izejošās frakcijas (tonnās), pārstrādes efektivitāte (%), pārstrādātā satura pakāpe. Ja ir pieejama informācija par pārnesajamajām baterijām (svina-skābes, niķeļa-kadmija, citas) atsevišķi, tad tā ir jāiesniedz.

Noieta un savākšanas datus aprēķina, sasummējot visus datus, kas ir saņemti no attiecīgiem komersantiem: atsevišķi svina-skābes, niķeļa-kadmija, citām baterijām un pārnesajamajām baterijām un akumulatoriem (ja pieejamie). Attiecīgi tiek sasummēti arī daudzumi, kas norādīti komersantu ziņojumos kā m_{input} , kopā, m_{output} , kopā, m_{input} un m_{output} ; pārstrādes efektivitāte (%), pārstrādātā kadmija un pārstrādātā svina pakāpe (%). Pārstrādes efektivitāte (%), pārstrādātā kadmija un pārstrādātā svina pakāpe (%) tiek pārbaudītas, izmantojot Ziņojumā Nr.8 esošās formulas (Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regulu Nr. 493/2012 Pielikumi Nr.1, 2 un 3). Dati tiek iesniegti caur EDAMIS/Webforms sistēmu.

Metodoloģijas apraksts (Ziņojuma Pielikums Nr.12) sastāv no titullapas un trīs sadaļām. Titullapā ir jānorāda: valsts, nosaukums (Detailed description of how the data on batteries and accumulators have been compiled according to Directive 2006/66/EC), institūcija, kas iesniedz datus un aprakstu, kontaktpersona vai kontaktinformācija, pārskata periods, datums/metodoloģijas apraksta versija. Apraksta sadaļas ir sekojošās: A. noiets un savākšana, savākšanas norma saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/66/EK 10. (3) pantu un saskaņā ar Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regulu Nr. 493/2012; B. pārstrādes un pārstrādes efektivitātes dati saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/66/EK 12. (5) pantu; C. citi komentāri. A.sadaļa satur informāciju par noietu un savākšanu (A1 daļa) – apraksta arī potenciālos trūkumus un novirzes, un informāciju par savākšanas normu (A2 daļa) - apraksta arī potenciālos trūkumus un novirzes. B sadaļa satur informāciju par pārstrādes ieejošajiem un izejošajiem datiem svina-skābes, niķeļa-kadmija, citām baterijām (B1 daļa), pārstrādes efektivitātes svina-skābes, niķeļa-kadmija, citām baterijām (B2 daļa), svina un kadmija pārstrādātais saturs (B3 daļa). B1 daļā apraksta arī potenciālos trūkumus un novirzes, par eksportētām un ārzemēs pārstrādātajām baterijām (kā tiek risināts šis jautājums); B2 daļā gan sniedz informāciju, gan apraksta potenciālos trūkumus un novirzes; B3 daļā sniedz informāciju un apraksta potenciālos trūkumus un novirzes. C sadaļā sniedz komentārus – ja nav kādu datu, sniedz paskaidrojumus un norāda, kas tika veikts, lai novērstu datu trūkumus; apraksta izmainītas metodoloģijas, salīdzinot ar iepriekšējiem datiem.

2.2.3. Ziņojums Eiropas Komisijai par pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķu sasniegšanu atbilstoši Eiropas Komisijas 2008. gada 29. septembra Lēmumam 2008/763/EK, ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/66/EK nosaka vienotu metodoloģiju, kā aprēķina, cik daudz pārnēsājamo bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem

Eiropas Komisijas 2008. gada 29. septembra Lēmums 2008/763/EK, ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/66/EK nosaka vienotu metodoloģiju, kā aprēķina, cik daudz pārnēsājamu bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem nosaka, ka tiešajiem lietotājiem gadā pārdoto pārnēsājamo bateriju un akumulatoru daudzumu aprēķina kā to pārnēsājamo bateriju un akumulatoru svaru, kuri konkrētā gada laikā laisti tirgū dalībvalsts teritorijā, neieskaitot pārnēsājamās baterijas un akumulatorus, kas tajā gadā ir izvesti no minētās dalībvalsts teritorijas, pirms tie pārdoti tiešajiem lietotājiem.

Tiešajiem lietotājiem gadā pārdoto pārnēsājamo bateriju un akumulatoru daudzumu izsaka kā to pārnēsājamo bateriju un akumulatoru svars, kas konkrētā gada laikā laisti tirgū dalībvalsts teritorijā, neieskaitot pārnēsājamās baterijas un akumulatorus, kas tajā gadā ir izvesti no minētās dalībvalsts teritorijas, pirms tie pārdoti tiešajiem lietotājiem. Dalībvalstu aprēķiniem par to, cik daudz pārnēsājamo bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem, jāpamatojas uz apkopotiem datiem. Noteikts, ka aprēķinos var izmantot arī statistiski nozīmīgu novērtējumu, kas pamatojas uz apkopotiem datiem.

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/66/EK (2006. gada 6. septembris) par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK esošajai definīcijai “pārnēsājama baterija vai akumulators” ir jebkura baterija, podziņelementi, bateriju pakete vai akumulators, kas:

- ir aizplombēti, un
- ko var pārnēsāt rokās, un
- kas nav nedz rūpniecībā izmantojama baterija vai akumulators, nedz automobiļos vai motociklos izmantojama baterija vai akumulators.

Ministru kabineta 2014.gada 17.jūnija noteikumi Nr.331 “Elektrisko un elektronisko iekārtu un bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistrācijas kārtība un samaksas kārtība par datu uzturēšanu” nosaka, ka bateriju vai akumulatoru ražotājus reģistrē bateriju ražotāju reģistrā (turpmāk – BAR reģistrs). BAR reģistrs ir EEIR reģistra sastāvdaļa. BAR reģistra turētājs ir Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija.

Bateriju vai akumulatoru ražotājam vai apsaimniekotājam (ja ražotājs ar to noslēdzis atkritumu apsaimniekošanas līgumu) BAR reģistrā jāiesniedz ziņojumi: 1) ziņojums par Latvijas tirgū laisto bateriju un akumulatoru pārdošanas apjomiem (termiņi – līdz kārtējā gada 30. oktobrim un līdz nākamā gada 30. aprīlim par iepriekšējo pusgadu); 2) ziņojums par Latvijā savākto bateriju un akumulatoru atkritumu apjomiem (termiņi – līdz kārtējā gada 30. oktobrim un līdz nākamā gada 30. aprīlim par iepriekšējo pusgadu).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/66/EK (2006. gada 6. septembris) par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK 10.panta 3.punktā ir noteikts, ka Dalībvalstis ik gadu pārrauga savākšanas normas saskaņā ar šīs direktīvas I pielikumā izklāstīto modeli. Neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2150/2002 (2002. gada 25. novembris) par statistiku attiecībā uz atkritumiem, dalībvalstis pārsūta Komisijai ziņojumus sešos mēnešos pēc attiecīgā kalendāra gada. Ziņojumos uzrāda, kā tās ieguvušas savākšanas normas aprēķināšanai vajadzīgos datus. Šie dati ir apkopoti BAR reģistrā, un tos var droši izmantot ziņojuma par pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķu sasniegšanu sagatavošanai.

Ziņojumam par pārnēsājamo bateriju savākšanas mērķu sasniegšanu sagatavo datus par gadā pārdoto pārnēsājamo bateriju un akumulatoru svaru. Pamatojoties uz BAR reģistrā esošo informāciju, tiek aprēķināts kopējais pārnēsājamo bateriju un akumulatoru svars, kas konkrētā gada laikā laists/pārdots Latvijas tirgū. Šis svars tiek salīdzināts ar attiecīgā gada savākšanas normu, kura tiek aprēķināta pēc Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/66/EK (2006. gada 6. septembris) par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK I pielikumā esošā modeļa. Datu iesniegšana notiek caur EDAMIS sistēmu.

2.2.4. Ziņojums Eiropas Komisijai saskaņā ar Eiropas Komisijas Lēmumu Nr.2005/293/EK par Direktīvas 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem mērķu sasniegšanu

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem definīcijas attiecībā uz otrreizējo izmantošanu un reģenerāciju ir sekojošas:

- "apstrāde" nozīmē darbības, ko veic pēc tam, kad nolietots transportlīdzeklis nodots apstrādes punktā sanācijai, izjaukšanai, sagriešanai, sasmalcināšanai, reģenerācijai vai sasmalcināto atkritumu sagatavošanai apglabāšanai, kā arī citas darbības, ko veic nolietotu transportlīdzekļu un to detaļu reģenerācijai un/vai apglabāšanai;
- "otrrreizēja izmantošana" nozīmē darbības, kuru iznākumā nolietotu transportlīdzekļu detaļas tiek izmantotas tam mērķim, kam tās bijušas sākotnēji paredzētas;
- "pārstrāde" nozīmē atkritumu materiālu pārstrādi ražošanas procesā mērķiem, kam tie bijuši sākotnēji paredzēti, vai arī citiem mērķiem, izņemot enerģijas reģenerāciju. "enerģijas reģenerācija" nozīmē dedzināmu atkritumu izmantošanu par līdzekli enerģijas ražošanai tiešas dedzināšanas procesā, kopā ar citiem atkritumiem vai bez tiem, bet izmantojot radīto siltumu;
- "reģenerācija" nozīmē attiecīgas darbības, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 75/442/EEK II pielikuma B daļā.

Savukārt, "transportlīdzeklis" nozīmē transportlīdzekli, kurš ietilpst kategorijā M1 vai N1, kas definētas Direktīvas 70/156/EEK II pielikuma A daļā, kā arī trīsriteņu transportlīdzekļus, kas definēti Direktīvā 92/61/EEK, izņemot mehāniskos triciklus, bet "nolietots transportlīdzeklis" nozīmē transportlīdzekli, kas ir atkritums Direktīvas 75/442/EEK 1. panta a) punkta izpratnē.

Dalībvalstis aprēķina otrreizējās izmantošanas/reģenerācijas un otrreizējās izmantošanas/pārstrādes mērķus, pamatojoties uz otrreizējās izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas materiāliem no kaitīgo vielu iznīcināšanas, demontāžas un (pēc) sasmalcināšanas darbībām. Dalībvalstis nodrošina, ka materiāliem, kurus nodod tālākai apstrādei, vērā ņem faktiski sasniegto reģenerāciju. Dalībvalstis aizpilda šī Lēmuma 1.–4. Tabulu (Ziņojuma Pielikums Nr.9), pievienojot atbilstošu aprakstu par izmantotajiem datiem.

Datos dalībvalstis iekļauj šādu sadalījumu: a) pašreizējais valsts transportlīdzekļu tirgus; b) nolietotie transportlīdzekļi to teritorijā; c) transportlīdzekļu materiāli un sastāvdaļas, kas ietverti šajā pieņēmumā, lai izvairītos no dubultas uzskaites.

Šī Komisijas Lēmumā norādītās tabulas dalībvalstis aizpilda katru gadu, un nosūta Komisijai 18 mēnešu laikā pēc attiecīgā gada beigām.

Aizpildot Komisijas Lēmumā esošās tabulas, dalībvalstis var izmantot arī uz datiem balstītu pieņēmumu par noliektoto transportlīdzekļu otrreizēji izmantoto, pārstrādāto un reģenerēto metālu vidējo procentuālo sastāvu, turpmāk tekstā "pieņemtais metāla saturs". Šim pieņēmumam jābalstās uz sīkiem datiem, kuros paskaidrots pieņemtais procentuālais metāla saturs, kā arī pieņemtā otrreizējās izmantošanas, reģenerācijas un otrreizējās pārstrādes metāla procentuālais sastāvs. Šiem datiem jāattiecas uz vismaz 95 % no noliektajiem transportlīdzekļiem, kas pieskaitāmi attiecīgajai dalībvalstij. Dalībvalstīm, kas izmanto pieņemto metāla saturu, tas ir jāizmanto šī Lēmuma Pielikumā esošās 2. tabulas laukumos attiecībā uz metāliem. Savukārt, Dalībvalstis, kas neizmanto pieņemto metāla saturu, otrreizējo izmantošanu (A) aprēķina, pamatojoties uz šādu atņemšanas metodi: atsevišķa transportlīdzekļa masa (W_i) mīnus tāda noliektota transportlīdzekļa masa, kam ir veikta kaitīgo vielu iznīcināšana un demontāža (virsbūves korpus) (W_b), mīnus to materiālu masa, kas rodas kaitīgo vielu iznīcināšanas un demontāžas procesā un ir nosūtīti reģenerācijai, otrreizējai pārstrādei vai galīgai apglabāšanai. Dalībvalstis, kas izmanto pieņemto metāla saturu, nosaka A (izņemot metāla sastāvdaļas), pamatojoties uz licencēto apstrādes punktu deklarācijām. Iegūto otrreizējās pārstrādes/reģenerācijas/apglabāšanas masu nosaka, pamatojoties uz deklarācijām no otrreizējās pārstrādes/reģenerācijas pieņemšanas vai savākšanas punktiem, svara atzīmēm, citiem grāmatvedības dokumentiem vai apglabāšanas apliecinājumiem. Atsevišķa transportlīdzekļa masu (W_i) aprēķina a) pēc ekspluatācijā esoša transportlīdzekļa masas atzīmes reģistrācijas dokumentos vai b) pēc darba kārtībā esoša transportlīdzekļa masas, kas minēta atbilstības sertifikātā, vai c) gadījumā, ja šie dati nav pieejami, ražotāja specifikācijās noteiktā masa. Visos gadījumos atsevišķā transportlīdzekļa masā nav iekļauts vadītāja svars, kas ir noteikts 75 kg, un degvielas svars, kas ir noteikts 40 kg. Tāda noliektota transportlīdzekļa masu, kam ir veikta kaitīgo vielu iznīcināšana un demontāža (virsbūves korpus) (W_b) nosaka, pamatojoties uz informāciju no pieņemšanas apstrādes punkta. Transportlīdzekļu kopējo masu (W_1) aprēķina no atsevišķo transportlīdzekļu masas summas (W_i). Kopējo noliektoto transportlīdzekļu skaitu (W) aprēķina, pamatojoties uz dalībvalstij pieskaitāmo noliektoto transportlīdzekļu skaitu, kad valsts licencēts pārstrādes punkts izsniedz likvidācijas sertifikātu. Noliektotu transportlīdzekļu sasmalcinātāju izvades plūsmas aprēķina, pamatojoties uz sasmalcināšanas kampaņām, apvienojot ar noliektotu transportlīdzekļu ievadi sasmalcinātājā. Noliektotu transportlīdzekļu ievadi sasmalcinātājā aprēķina, pamatojoties uz svara atzīmēm, kvītīm vai citiem grāmatvedības dokumentiem. Dalībvalstis paziņo Komisijai sasmalcināšanas kampaņu skaitu, kas veiktas to teritorijā. Faktisko aprēķinātās izvades (izņemot metālu) otrreizējo pārstrādi/reģenerāciju aprēķina, pamatojoties uz deklarācijām no otrreizējās pārstrādes/reģenerācijas pieņemšanas vai savākšanas punktiem, svara atzīmēm, citiem grāmatvedības dokumentiem vai apglabāšanas apliecinājumiem.

Ministru kabineta 2011.gada 22.februāra noteikumi Nr.135 „Noteikumi par noliektotu transportlīdzekļu pārstrādi un apstrādes uzņēmumiem noteiktajām vides prasībām” nosaka noliektotu transportlīdzekļu apstrādes uzņēmuma pārskatā esošo informāciju, kā arī to, ka VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" sagatavo un nosūta Eiropas Komisijai ziņojumu par stāvokli Latvijas transportlīdzekļu tirgū, noliektajiem transportlīdzekļiem valsts teritorijā un noliektotu transportlīdzekļu materiālu un sastāvdaļu atkārtotas izmantošanas un reģenerācijas vai atkārtotas izmantošanas un pārstrādes apjomiem.

Ziņojuma Eiropas Komisijai saskaņā ar Eiropas Komisijas Lēmumu Nr.2005/293/EK par Direktīvas 2000/53/EK par noliektiem transportlīdzekļiem mērķu sasniegšanu sagatavošanai nepieciešamo informāciju iegūst no noliektotu transportlīdzekļu apstrādes uzņēmumu pārskatiem un Ceļu

satiksmes drošības direkcijas (turpmāk tekstā – CSDD). Šī informācija ir pietiekama iepriekšminētā ziņojuma sagatavošanai.

Ziņojums sastāv no datiem (Ziņojuma pielikums Nr.9), ko iesniedz caur EDAMIS sistēmu, un pārskata. Dati, kas saņemti no nolietotu transportlīdzekļu apstrādes uzņēmumu pārskatiem un CSDD, tiek attiecīgi apkopoti un iesniegti. Ziņojuma pielikumā Nr.9 sniegtas četras tabulas, kur jāievada dati. Tabulā Nr.3 „kopējā nolietoto transportlīdzekļu, kas ir eksportēti, masa pa valstīm” ailē ievada F2 un F3 ailēs esošo datu summu, savukārt F2 ailē esošajiem datiem jābūt lielākiem vai vienādiem ar F1 ailē esošajiem datiem. Tabulā Nr.4 otrreizējās izmantošanas un pārstrādes kopapjomam (X1/W1) un otrreizējās izmantošanas un reģenerācijas kopapjomam (X2/W1) nedrīkst būt lielākie par 100.

Pārskats sastāv no no titullapas un trīs sadaļām. Titullapā ir jānorāda: valsts, nosaukums (Description of the data submitted according to Commission Decision 2005/293/EC on the monitoring of the reuse/recovery and reuse/recycling targets on ELVs), institūcija, kas iesniedz datus un aprakstu, kontaktpersona vai kontaktinformācija, pārskata periods, datums/ pārskata versija, norādīt, vai ir dota piekrišana, lai šis pārskats būtu pieejams valsts ekspertiem. Apraksta sadaļas ir sekojošas: A.sadaļa sastāv no četrām daļām: 1) informācijas avoti, 2) informācijas avotu kvalitāte – vai visa informācija ir apkopota, 3) svara noteikšana – kā tika noteikts svars (reģistrētais svars, atbilstības deklarācija u.tml.), 4) ekportēto nolietoto transportlīdzekļu detaļu reģenerācija un pārstrāde – apraksta, kādi dokumenti vai pierādījumi tika iesniegti, 5) komentāri – iesniedz papildus informāciju, ja tāda nepieciešama, par datiem – kas tika veikts, lai novērstu nolietoto transportlīdzekļu un detaļu dubulto skaitīšanu; ja nav kādu datu, sniedz paskaidrojumus un norāda, kas tika veikts, lai novērstu datu trūkumus; apraksta izmainītas metodoloģijas, salīdzinot ar iepriekšējiem datiem; kā pārbauda datu ticamību. Ja izmanto pieņemto metāla saturu, tad B sadaļā apraksta, kā tika iegūti dati, kādi aprēķini tika veikti, lai saņemtu nepieciešamo informāciju, kā tiek nodrošināta prasība par aptvērumu 95%, kā šie dati tika sadalīti tabulām Nr.1 – 3. C sadaļā ir informācija par transportlīdzekļu materiāliem un sastāvdaļām. 1.daļā apraksta attiecīgā gadā situāciju valsts transportlīdzekļu tirgū: cik ir reģistrēto transportlīdzekļu, vidējais transportlīdzekļu vecums, cik transportlīdzekļu gadā noņem no reģistrācijas, likvidācijas sertifikātu skaits, nolietoto transportlīdzekļu skaits, vidējais nolietoto transportlīdzekļu vecums. 2.daļā sniedz informāciju par lietoto transportlīdzekļu, nolietoto transportlīdzekļu un nepiesārņoto virsbūvju eksportu: eksportēto lietoto transportlīdzekļu skaits, vidējais eksportēto lietoto transportlīdzekļu vecums, eksportēto nolietoto transportlīdzekļu skaits, nepiesārņoto izjaukto virsbūvju skaits un svars. Šos datus norāda eksportam uz citām Eiropas Savienības valstīm un ārpus Eiropas Savienības atsevišķi. 3.daļā tiek sniegta informācija par informācijas avotiem, cik tie avoti pilnībā pārklāj visus pieprasītos datus, kā tiek vērtēta informācijas kvalitāte valsts tirgū un eksporta tirgū, kā tiek korigēts neoficiāls imports un eksports, piemēram, kad lietoti transportlīdzekļi tiek eksportēti, bet netiek izmantoti kā transportlīdzekļi.

2.2.5. Ziņojums Eiropas Komisijai atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam 2005/270/EK par radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu

Šis Komisijas Lēmums nosaka, ka Dalībvalstis aizpilda šī Lēmuma pielikumā (Ziņojuma Pielikums Nr.10) dotās tabulas katru gadu un elektroniskā veidā tās nosūta Komisijai. Tabulas aptver visu kalendāro gadu un tiek iesniegtas Komisijai 18 mēnešu laikā pēc attiecīgā gada beigām. Dalībvalstis kopā ar aizpildītajām tabulām nosūta atbilstīgu aprakstu par to, kā šie dati ir vākti.

Ministru kabineta 2010.gada 19.oktobra noteikumi Nr.983 „Noteikumi par izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem” (turpmāk – MK noteikumi Nr.983) nosaka, ka iepakotājs, kura izlietotā iepakojuma apjoms kalendāra gadā ir lielāks par 300 kilogramiem, vai iepakojuma apsaimniekotājs līdz kārtējā gada 1.maijam iesniedz iestādē, kurā tas ir reģistrējies, ziņojumu par izlietotā iepakojuma apjomu, materiālu veidiem un apsaimniekošanu iepriekšējā kalendāra gadā par periodu, kurā iepakotājam vai iepakojuma apsaimniekotāja līgumpartneriem bija pienākums maksāt dabas resursu nodokli. Salīdzinot iepriekšminētajā ziņojumā pieprasīto informāciju un Ziņojuma Pielikumā Nr.10 (Komisijas Lēmuma tabulas) tabulās pieprasīto informāciju, var secināt sekojošo:

- 1) Jāpapildina MK noteikumos Nr.983 2.pielikumā esošās tabulas ar sīkāku metāla sadalījumu (alumīnijs, tērauds, kopā), ar norādi, ka informācijas sniegšana par sīkāku sadalījumu ir brīvprātīga;
- 2) Jāpapildina MK noteikumos Nr.983 2.pielikumā esošās tabulas ar tādu pārstrādes metodi kā „enerģijas ieguve” (atsevišķi no metodes „sadedzināšana ar enerģijas atgūšanu”);
- 3) Jāpapildina MK noteikumos Nr.983 2.pielikumu ar tabulu, kurā būtu apkopota informācija, kas pieprasīta Komisijas Lēmuma pielikumā esošajā 3.tabulā – par izlietotā iepakojuma daudzumiem, kas radies citās dalībvalstīs vai importēts Kopienā no ārpuses un ir nosūtīts uz dalībvalsti reģenerācijai vai sadedzināšanai atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvi.

Statistiskie ziņojumi par radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam 2005/270/EK, kas pieejamie LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas tīmekļa vietnē, satur pieprasītos datus par izlietoto iepakojumu. Esošajos statistiskajos ziņojumos trūkst informācijas, kura Eurostat tīmekļa vietnē piedāvātajā ziņojuma formā atrodas E.daļā - informācija par atkārtoto izmantošanu. Tas ir saistīts ar to, ka iesaistītie komersanti nesniedz atsevišķi informāciju par tāda veidā apstrādātajiem iepakojuma veidiem.

Lai varētu veikt atkārtoti lietojamā iepakojuma uzskaiti, var: 1) ieviest depozītu sistēmu, kuras ietvaros šī uzskaitē tiktu veikta (aprakstīta 3.3.sadaļā); 2) veikt atsevišķu atkārtoti lietojamā iepakojuma uzskaiti. Atsevišķas atkārtoti lietojamā iepakojuma uzskaites administrēšana var tikt īstenota iepakojuma uzskaitē līdzīgā ceļā, kas aprakstīts augšā, bet šajā gadījumā būtu attiecināma uz komersantiem, kas atskaitās par stikla, koka un metāla iepakojumu – tiem būtu nepieciešams papildus atskaitīties par atkārtoti lietojamo stikla, koka un metāla iepakojumu.

Plastmasas maisiņu uzskaitē ir nepieciešams, lai visi komersanti, kuri savā darbībā izmanto plastmasas maisiņus (t.i., uzņēmumi, kur pircēja ērtības vai reklāmas noformējuma dēļ iepakotu vai neiekotu preču vai produktu kopumam tiek pievienoti plastmasas maisiņi), obligātā kārtībā sniegtu nepieciešamo informāciju. Iespējamais maisiņu sadalījums, par kuru iepriekšminētajiem uzņēmumiem būtu nepieciešams iesniegt informāciju, ir sekojošais:

1. Plastmasas maisiņu daudzums, kuru materiāla biezums nepārsniedz 15 mikronus un kuri nepieciešami higiēnas nolūkos vai kurus nodrošina vaļējas pārtikas primārai iesaiņošanai, kad to izmantošana palīdz novērst pārtikas izšķērdēšanu;
2. Plastmasas maisiņu daudzums ar svaru līdz 0,003 kg/gab un biezumu līdz 15 mikroniem, un kuri nav iepriekšminētās grupas (1.) plastmasas maisiņi;
3. Plastmasas maisiņu daudzums ar svaru līdz 0,003 kg/gab un biezumu virs 15 mikroniem bet līdz 50 mikroniem;

4. Plastmasas maisiņu daudzums ar svaru līdz 0,003 kg/gab un biezumu virs 50 mikroniem (ja tādi ir);
5. Plastmasas maisiņu daudzums ar svaru virs 0,003 kg/gab un biezumu līdz 15 mikroniem (ja tādi ir), un kuri nav 1. grupas plastmasas maisiņi;
6. Plastmasas maisiņu daudzums ar svaru virs 0,003 kg/gab un biezumu virs 15 mikroniem bet līdz 50 mikroniem;
7. Plastmasas maisiņu daudzums ar svaru virs 0,003 kg/gab un biezumu virs 50 mikroniem;
8. Oksonoārdāmas plastmasas iepirkumu maisiņu daudzums.

Šī iepakojuma uzskaites administrēšana var tikt īstenota iepakojuma uzskaitē līdzīgā ceļā (Latvijas Republikas Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem”): Komersants, kurš savā darbībā izmanto plastmasas maisiņus, reizi ceturksnī iesniedz iepakojuma vai vienreiz lietojamo trauku apsaimniekotājam (turpmāk tekstā – apsaimniekotājs), ja ar apsaimniekotāju ir noslēgts līgums par izlietotā iepakojuma vai vienreiz lietojamo trauku apsaimniekošanas sistēmas (turpmāk tekstā – apsaimniekošanas sistēma) piemērošanu, vai uz Valsts vides dienestu, ja iepriekšminētais līgums par nav noslēgts, informāciju par plastmasas maisiņu, kuru izmantoja savā darbībā, daudzumu atbilstoši iepriekšminētajam maisiņu sadalījumam.

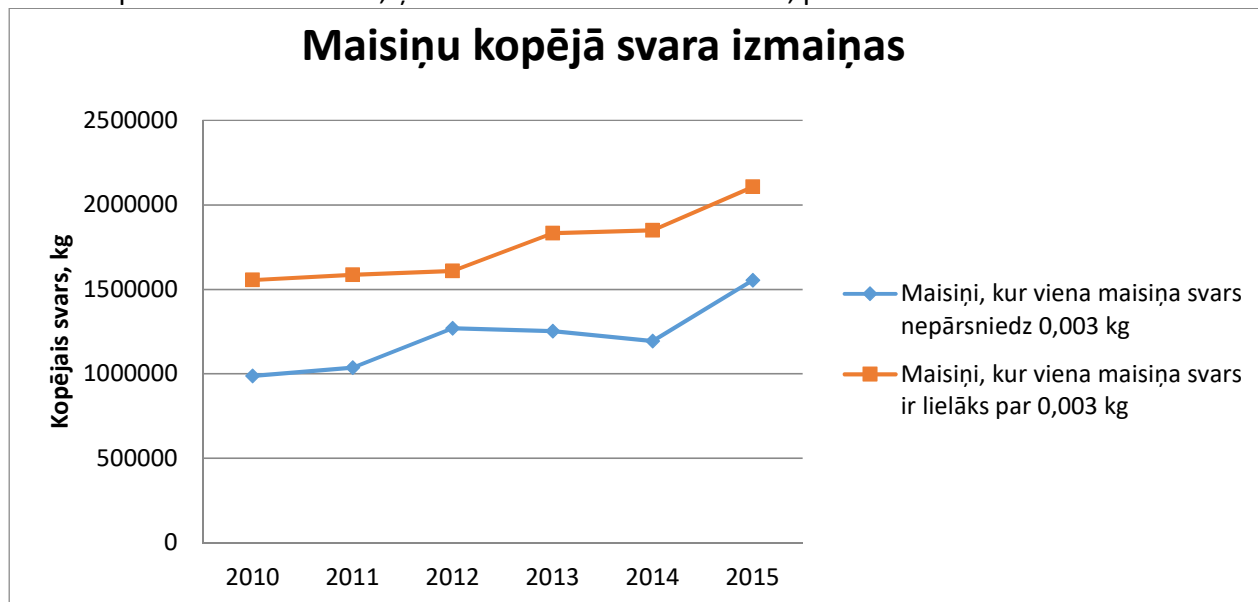
3. IZLIETOTĀ IEPAKOJUMA NOVĒRTĒJUMS UN REKOMENDĀCIJAS

3.2. INFORMĀCIJAS PAR PLASTMASAS MAISIŅU APJOMIEM APKOPOJUMS

Līdz 2016.gada 31.decembrim dabas resursu nodokļa maksātājiem un apsaimniekotājiem, kuriem bija noslēgts un bijis spēkā esošs līgums ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrāciju, atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumu Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem” prasībām, bija jāiesniedz atskaites par apsaimniekošanas sistēmas rezultātiem Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tika pieprasīta informācija no Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas. Sakarā ar to, ka atskaitēs tiek sniegta informācija tikai par plastmasas maisiņiem, kur viena maisiņa svars pārsniedz/ nepārsniedz 0,003 kg, ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas starpniecību tika pieprasīta informācija arī no lielākiem šādu maisiņu izplatītājiem (kopā – 27 komersanti). Iepriekšminēto komersantu dati sedz ap 42% no visiem maisiņiem, kur viena maisiņa svars nepārsniedz 0,003 kg, un ap 72% no visiem maisiņiem, kur viena maisiņa svars ir lielāks par 0,003 kg.

Apkopotā informācija no Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas par Latvijas tirgū laistiem plastmasas maisiem, ņemot vērā komersantu datus, parādīta zemāk attēlu veidā:

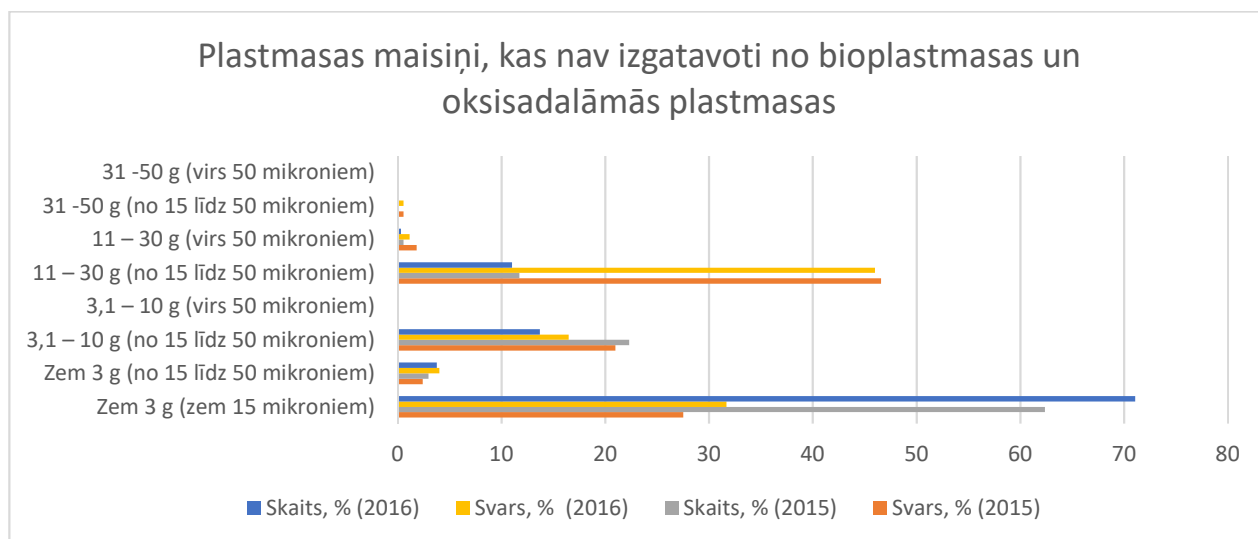

3.1. att. Maisiņu kopējā svara izmaiņas

Kopējais svars maisiņiem, kur viena maisiņa svars nepārsniedz 0,003 kg, 2015.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, ir palielinājies par 57%; savukārt maisiņiem, kur viena maisiņa svars ir lielāks par 0,003 kg, kopējais svars par šo periodu palielinājies par 35%.

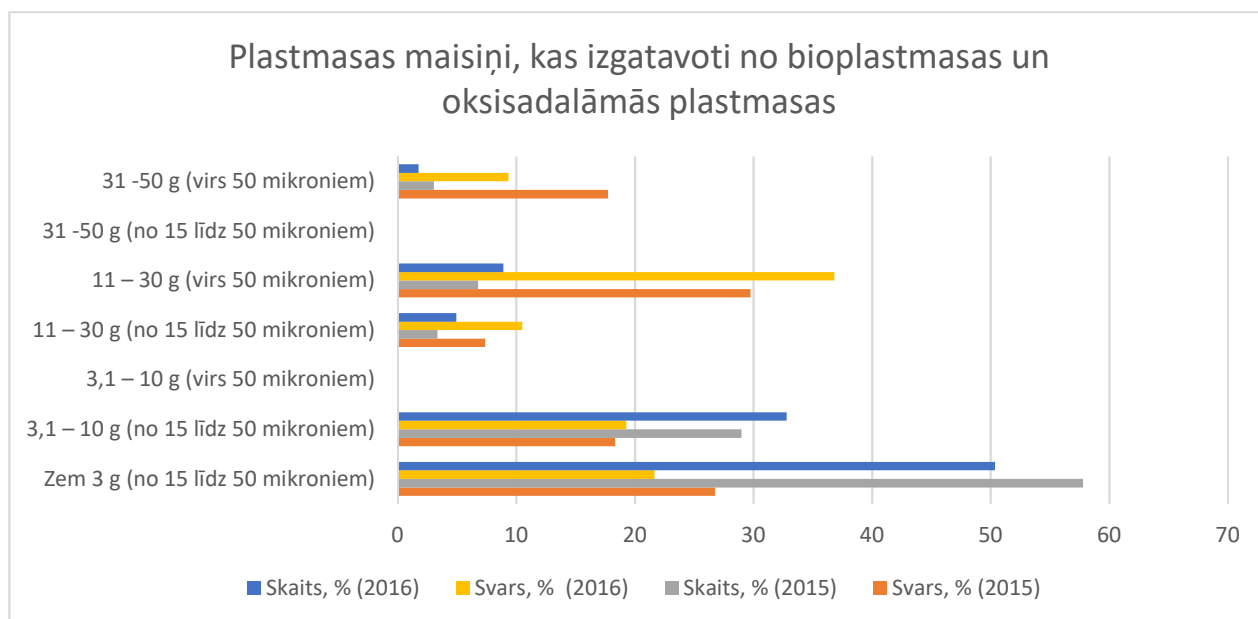
Saskaņā ar komersantu datiem, plastmasas maisiņu, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, daļa ir ap 2% no visiem plastmasas maisiņiem.

Zemāk attēlots plastmasas maisiņu procentuālais sadalījums (pēc komersantu datiem).

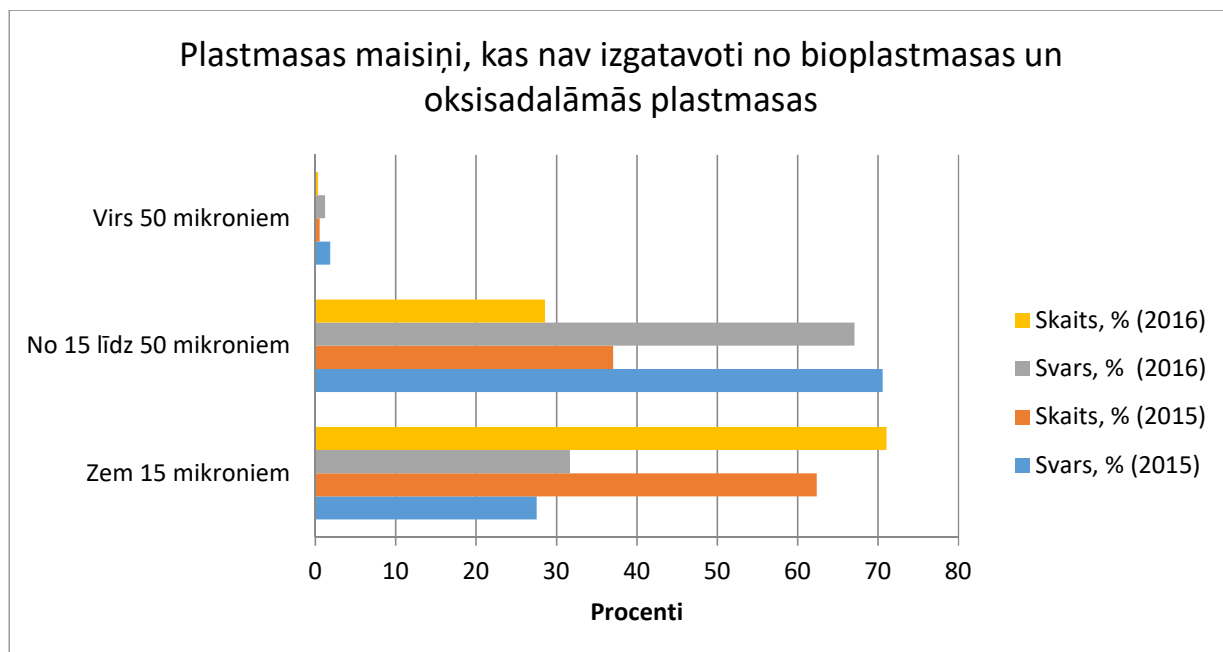
3.2.att. Plastmasas maisiņu, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, sadalījums 2015. un 2016.gg.

Kā parāda 3.2.attēls, lielākā maisiņu daļa ir biezumā līdz 50 mikroniem, t.i. tieši tie maisiņi, kuru patēriņš ir jāsamazina.

3.3.att. Plastmasas maisiņu, kas ir izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, sadalījums 2015. un 2016.gg.

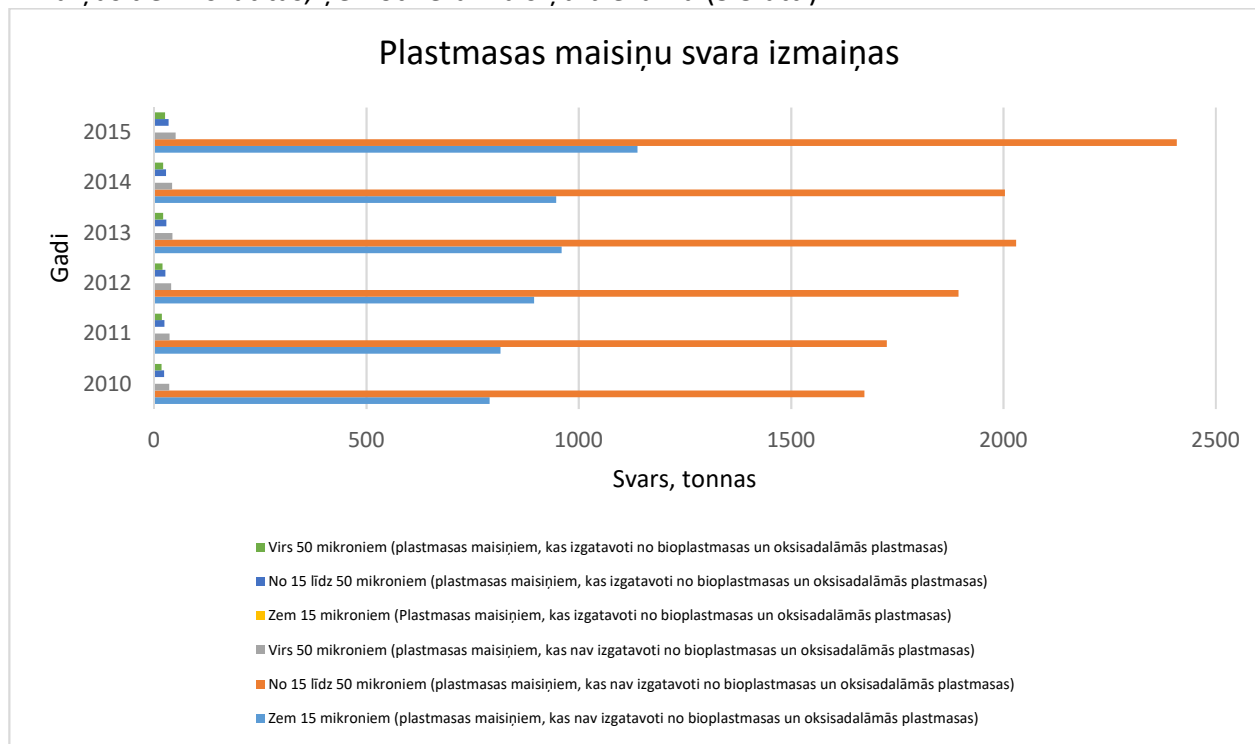
Savukārt maisiņiem, kas ir izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, netiek izmantoti maisiņi ar biezumu zem 15 mikroniem un viena maisiņa svaru zem 3 gr, kā arī ar biezumu no 15 līdz 50 mikroniem un viena maisiņa svaru no 31 līdz 50 gr.

3.4.att. Plastmasas maisiņu, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, sadalījums 2015. un 2016.gg.

Kā parāda 3.4.attēls, plastmasas maisiņu ar biezumu no 15 līdz 50 mikroniem lietošana gan pēc skaita, gan pēc svara 2016.gadā samazinājās, salīdzinot ar 2015.gadu, un sastāda ap 30% pēc skaita un ap 65% pēc svara.

Attiecinot informāciju, kas saņemta no komersantiem, uz saņemto no Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas informāciju par Latvijas tirgū laistiem plastmasas maisiem, maisiņu svara izmaiņas tiek izskatītas, ņemot vērā maisiņu biezumu (3.5.att.).

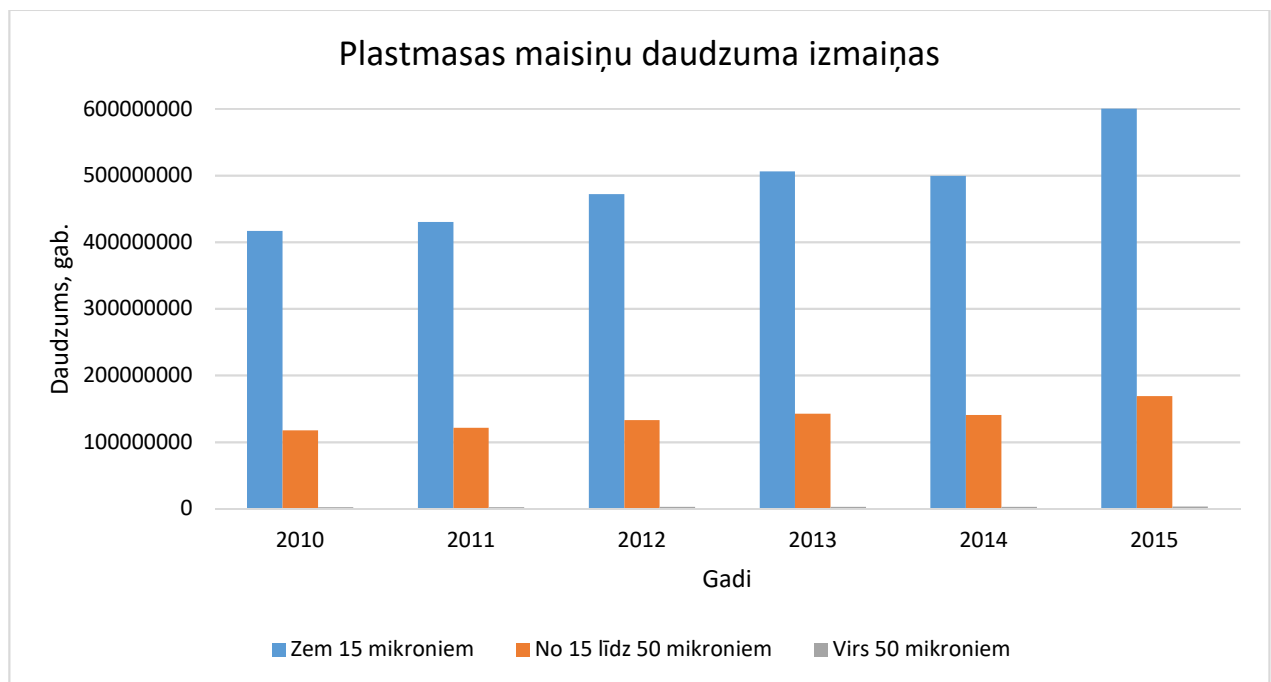

3.5.att. Plastmasas maisiņu svara izmaiņas pēc gadiem

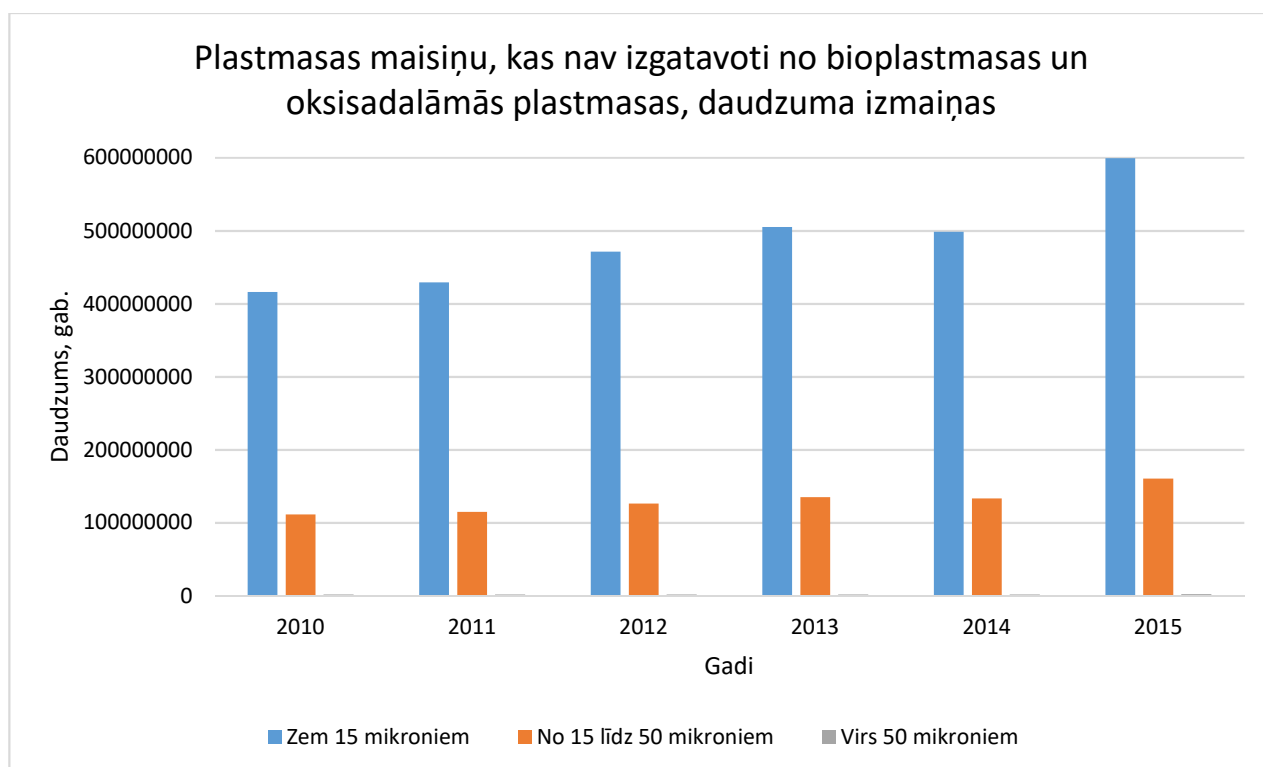
Kā parāda 3.5.attēls, pēc svara lielāko daļu no plastmasas maisiņiem veido maisiņi ar biezumu no 15 līdz 50 mikroniem. Ņemot vērā komersantu sniegto informāciju par dažāda veida maisiņu svaru, tika aprēķināti iespējamie maisiņu daudzumi (3.6.att.). Tika pieņemts, ka plastmasas maisiņi sver sekojoši:

- Plastmasas maisiņi, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, ar biezumu zem 15 mikroniem: 1,9 gr;
- Plastmasas maisiņi, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, ar biezumu no 15 līdz 50 mikroniem: 15 gr;
- Plastmasas maisiņi, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, ar biezumu virs 50 mikroniem: 20 gr;
- Plastmasas maisiņi, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, ar biezumu zem 15 mikroniem: 1,4 gr;
- Plastmasas maisiņi, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, ar biezumu no 15 līdz 50 mikroniem: 4 gr;
- Plastmasas maisiņi, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, ar biezumu virs 50 mikroniem: 30 gr.

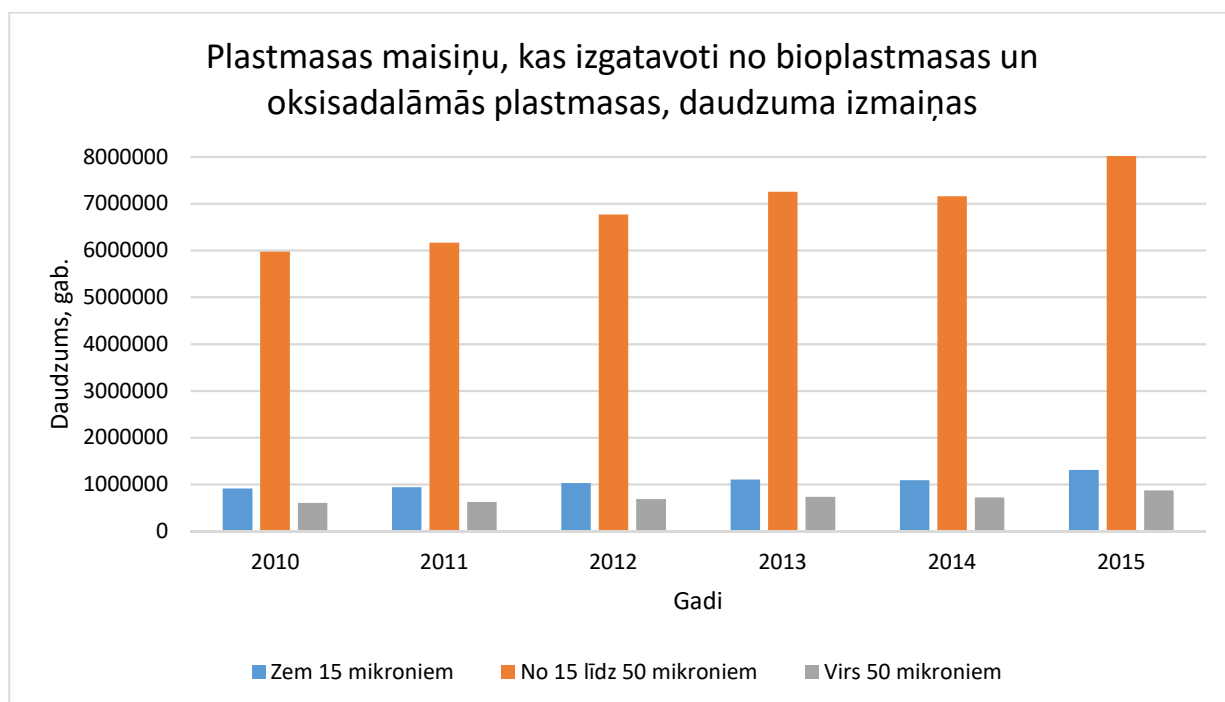
3.6.att. Plastmasas maisiņu daudzuma izmaiņas

Kā var redzēt no 3.6.attēla, kur apkopota informācija par visiem plastmasas maisiņiem, pēc maisiņu skaita vislielākā ir maisiņu daļa ar biezumu zem 15 mikroniem, kura ar katru gadu palielinās, kā arī palielinās kaut ne tik strauji, plastmasas maisiņu, kuru biezums ir no 15 līdz 50 mikroniem, skaits.

3.7.att. Plastmasas maisiņu, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, daudzuma izmaiņas

Plastmasas maisiņu, kas nav izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, lielākā maisiņu daļa ir ar biezumu zem 15 mikroniem (3.7.att.).

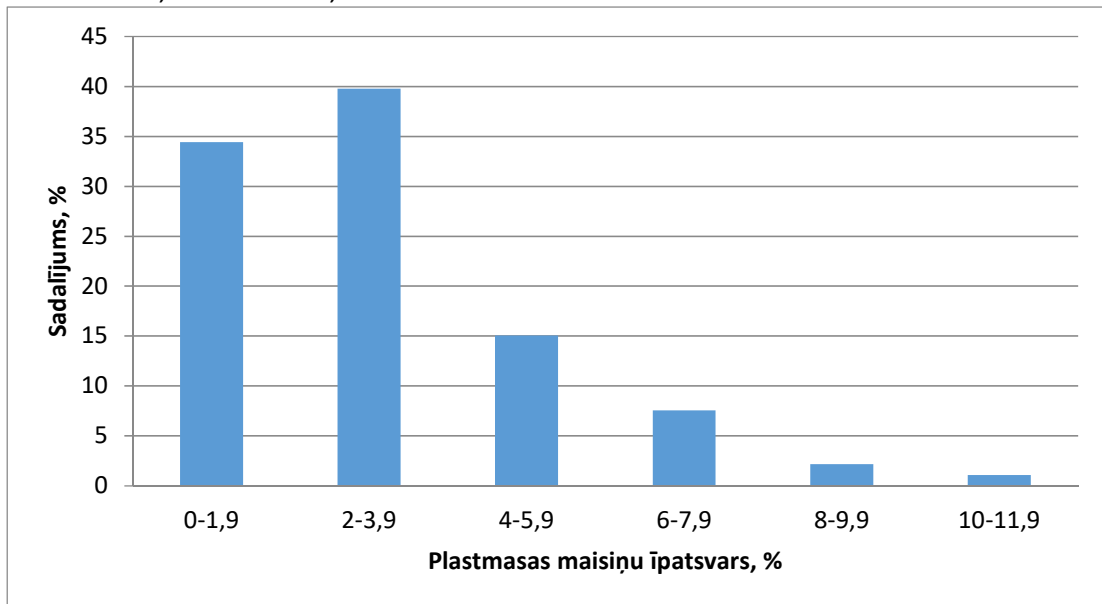

3.8.att. Plastmasas maisiņu, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, daudzuma izmaiņas

Savukārt, plastmasas maisiņiem, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas, lielākā daļa ir maisiņiem ar biezumu no 15 līdz 50 mikroniem.

3.2.1. Morfoloģijas tests

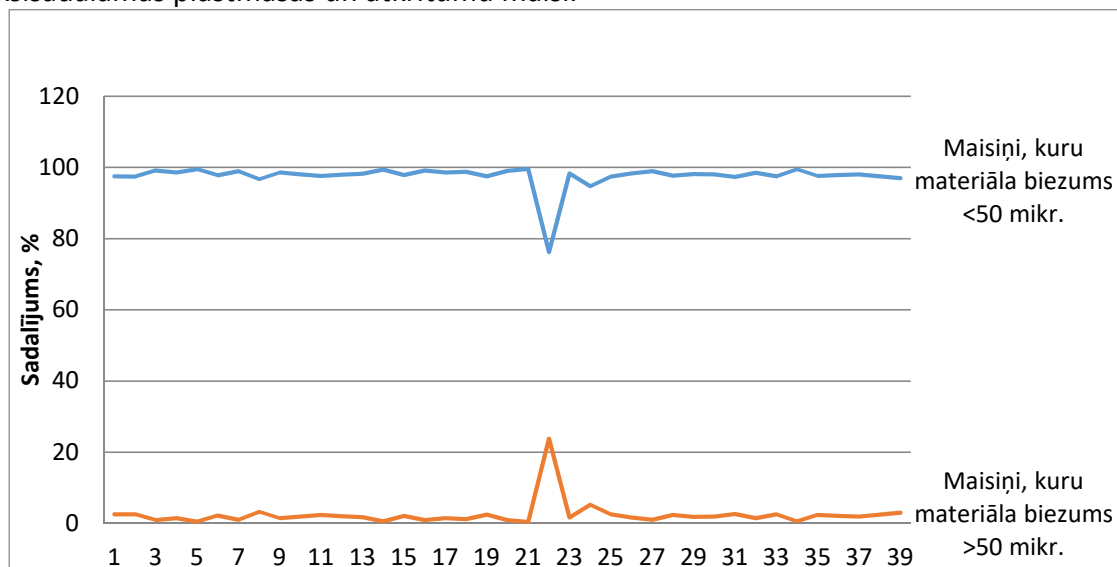
Līguma ietvaros tika veikta plastmasas maisiņu šķirošana no sadzīves atkritumu savākšanas kravām. Analizēto paraugu svars bija no 300 līdz 500 kg, kopā analizēti 93 paraugi. Tika analizēts plastmasas maisiņu īpatsvars katrā paraugā, kā arī maisiņu ar materiāla biezumu zem un virs 50 mikroniem īpatsvars paraugos. Kā parāda rezultāti, plastmasas maisiņu īpatsvars sadzīves atkritumos ir no 0,373% līdz 11,29%.

3.9.att. Plastmasas maisiņu īpatsvars paraugos

Kā parāda 3.9.attēls, vidēji plastmasas maisiņi sastāda līdz 4% no sadzīves atkritumiem. Dažos gadījumos tie pārsniedz 4%, bet izvēlētajos paraugos nepārsniedz 11,29%.

Daļu no paraugiem (39 paraugus) šķiroja ar mērķi sadalīt plastmasas maisiņus pēc biezuma: tika atdalītas frakcijas – ar biezumu līdz un virs 50 mikroniem, maisiņi, kas izgatavoti no bioplastmasas un oksisadalāmās plastmasas un atkritumu maisi.

3.10.att. Plastmasas maisiņu sadalīgums

Plastmasas maisiņu sadalījums attiecībā maisiņi ar biezumu līdz 50 mikroniem pret maisiņiem ar biezumu virs 50 mikroniem parādīts 3.10.attēlā. Kā var redzēt, pārsvarā sadzīves atkritumos ir plastmasas maisiņu grupa ar biezumu līdz 50 mikroniem.

3.3. ATKĀRTOTI LIETOJAMĀS IEPAKOJUMS

Atkārtoti tiek izmantots tāds iepakojums kā stikla iepakojums, koka paletes, plastmasas pudeļu kastes. No šiem iepakojuma veidiem tikai stikla pudelēm ir atpakaļ pieņemšanas sistēma: ir taras punkti, tos var nodot dažos veikalos, tām brauc pakal taras savācēji.

Stikla iepakojuma savākšanai tika paredzēta t.s. depozītu sistēma.

Depozītu sistēma ir dalībnieku, procesu, normatīvo aktu kopums, kas nodrošina noteiktu dzērienu iepakojumu veidu (depozīta iepakojumu) ar to saistīto depozīta maksājumu u.c. saistīto maksājumu plūsmu no ražotāja līdz patērētājam un no patērētāja līdz pārstrādei.

Maksa, kas tiek pievienota produkta, kas iepakots depozīta iepakojumā, cenai, un kuru tādā pat apmērā patērētājs var saņemt atpakaļ, nododot atpakaļ depozīta iepakojumu tirdzniecības vietā ir t.s. depozīts.

Depozīta iepakojuma un maksas plūsmas pilns cikls ir sekojošs:

1. Iegādājoties produkciju no ražotāja, tirgotājs tam maksā depozīta maksājumu atbilstoši piegādātajam produkcijas daudzumam.
2. Pērkot precis, patērētājs bez dzēriena cenas veic arī depozīta maksājumu tirgotājam.
3. Izlietotās preces iepakojumu patērētājs nodod atpakaļ, izmantojot pudeļu savākšanas mašīnu vai arī iepakojums tiek atdots tirgotājam manuāli preces pārdošanas vietā vai tās tuvumā. Par atpakaļ nodoto iepakojumu pircējs pretī saņem depozīta maksu.
4. Tirgotājs, saņemot iepakojumu, to sašķiro pa veidiem, uzglabā līdz tas tiek transportēts uz operatora skaitīšanas un dalīšanas centru.
5. Ražotājs organizē iepakojuma transportu no tirdzniecības vietas.
6. Saņemot atpakaļ tukšo taru, ražotājs maksā depozīta maksu tirgotājam saskaņā ar atpakaļ savāktā iepakojuma apjomu, tāpat ražotājs maksā tirgotājam atlīdzību par atkārtoti lietojamā iepakojuma pieņemšanu un uzglabāšanu par katru savāktu iepakojumu.

Stikla iepakojuma apsaimniekošana saskaņā ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas datiem ir attēlota zemāk.

3.11.att. Stikla iepakojuma pārstrāde

Kā parāda 3.11.attēls, pārstrādes apjoms pieaug no 56% no kopējā apjoma 2011.gadā līdz 65% no kopējā apjoma 2015.gadā, un radītais stikla iepakojuma apjoms pieaug par 5% (periodā no 2011.gada līdz 2015.gadam).

Nodoto un atkārtotai izmantošanai realizēto iepakojuma atsevišķās uzskaites nodrošināšanai ir nepieciešams, lai no uzņēmumiem, kas atkārtoti izmanto iepakojumu, obligātā kārtībā tiktu pieprasīta nepieciešama informācija. Ņemot vērā, ka kā biežāk sastopamo atkārtoti izmantoto iepakojumu var minēt stikla iepakojumu un plastmasas pudeļu kastes – ir jānodrošina, lai uzņēmumi, kas izmanto atkārtoti iepriekšminēto iepakojumu, sniegtu informāciju gan par stikla pudelēm, gan par citu stikla iepakojumu. Iespējamā pieprasītā informācija varētu būt sekojoša:

- Stikla pudeles ar tilpumu 0,33 litri, bezkrāsas;
- Stikla pudeles ar tilpumu 0,33 litri, bezkrāsas;
- Stikla pudeles ar tilpumu 0,33 litri, brūnas;
- Stikla pudeles ar tilpumu 0,5 litri, brūnas;
- Plastmasas pudeļu kastes, zaļas (ietilpība – 20 pudeles ar tilpumu 0,5 litri);
- Plastmasas pudeļu kastes, zilas (ietilpība – 24 pudeles ar tilpumu 0,33 litri);
- Cits stikla iepakojums.

Šo informāciju var pieprasīt arī MK noteikumu 983 sniegto ziņojumu ietvaros, atsevišķi norādot atkārtoti lietojamo iepakojumu. Tad uz šīs savāktas informācijas pamata var aprēķināt kopējos atkārtoti izmantotā iepakojuma daudzumus.

Otrā iespēja savākt nepieciešamo informāciju ir depozīta sistēmas stikla iepakojumam obligātā darbība, kā rezultātā iesaistītie komersanti sniegs nepieciešamo informāciju.

Pēc atkritumu apsaimniekotāju datiem, tiem nav klientu, kas pieņem atkārtotai lietošanai stikla dzērienu iepakojumu. Pēc taras pieņemšanas uzņēmumu informācijas, iespējams atkārtotai

lietošanai stikla dzērienu iepakojuma daudzums 2016.gadā var sasniegt līdz 1050 tonnām (jeb ap 3 000 000 stikla pudeļu).

3.4. IZVĒRTĒJUMS PLASTMASAS MAISIŅU PATĒRIŅA SAMAZINĀŠANAI. REKOMENDĀCIJAS

Eiropas Komisija savos pētījumos [1] izskatīja dažādus vienreizēji lietojamo plastmasas maisiņu samazināšanas variantus:

1. Brīvprātīga pieeja – veikali paši samazina šādu maisiņu izmantošanu, piedāvā citas alternatīvas, tādas kā pārstrādājamo vai biosadalāmo maisiņu izmantošana.
2. Uzlikt atkritumu novēršanas mērķus (konkrēts maisiņu daudzums uz vienu iedzīvotāju) – rezultātā tika izvēlēts šis variants;
3. Maksas ieviešana – tiek piemērota maksa par maisiņiem, ko maksā patērētāji. Šis variants attiecas uz visiem plastmasas maisiņiem, ne tikai vienreizlietojamajiem;
4. Aizliegums izmantots Eiropas Savienība vienreizlietojamus maisiņus;
5. Citi varianti, kas tālāk netika izskatīti, – piem., veikali brīvprātīgi nepārdod un nedod vienreizlietojamus maisiņus; ieviest maksu par maisiņiem Eiropas Savienības līmenī.

Dažādas Eiropas valstis jau vairākus gadus izskatīja iespējas plastmasas maisiņu patēriņa samazināšanai. Tika izskatīti daudzi varianti, kas ietver arī iepriekšminētos variantus. Papildus tika apskatīti arī sekojošie risinājumi:

- Izmantot cita veida plastmasas maisiņus – lielākā izmēra un labākās kvalitātes, kā rezultātā šos maisiņus izmantos arī kā atkritumu maisus.
- Veikt informatīvas kampaņas, skaidrojot iedzīvotājiem par nepieciešamību samazināt plastmasas maisiņu izmantošanu.

Rezultātā dažādās valstīs tika pielietoti sekojošie risinājumi:

- Norvēģijā – plastmasas maisu kvalitāte atšķiras no citur Eiropā izmantoto plastmasas maisu kvalitātes, tie ir biezāki un lielāki pēc izmēra. Līdz ar to šie maisi tiek izmantoti arī kā atkritumu maisi – 82% no kopējā apjoma (15% tiek pārstrādāti). [2];
- Īrijā – 2002.gadā tika ieviests nodoklis (0,15 EUR par vienu maisiņu) plastmasas maisiņu iegādei veikalos, tirdzniecības centros, degvielas uzpildes stacijās. Šis nodoklis tika palielināts līdz 0,22 EUR par vienu maisiņu 2007.gadā. Šis nodoklis attiecas arī uz bioloģiski sadalāmiem maisiem (izņēmumi tika veikti tikai plastmasas maisiem, kas tika izmantoti svaigās zivs, svaigās gaļas un svaigās putnu gaļas iesaiņošanai). Rezultātā tika iegūts samazinājums no 328 plastmasas maisiņiem uz vienu iedzīvotāju gadā 2002.gadā līdz 26 maisiņiem uz vienu iedzīvotāju gadā 2008.gadā un 18 maisiņiem uz vienu iedzīvotāju gadā 2010.gadā. [3]
- Lielbritānijā – lielākie tirgotāji brīvprātīgi vienojās ar atbildīgo ministriju, lai samazinātu plastmasas maisu ietekmi uz apkārtējo vidi: izmantot atkārtoti lietojamus maisus, palielināt pārstrādi un samazināt plastmasas maisu svaru. Tika izmantotas dažādas metodes: dažos veikalos tika ieviesta maksa par plastmasas maisiem, dažos – tika uzliktas zīmes, kas atgādināja, ka maisi jāizmanto atkārtoti, vai izsniedza maisus tikai pēc pircēju pieprasījuma. Rezultātā plāno maisu patēriņa samazinājums no 2006.gada līdz 2009.gadam sasniedza 45%. Dažās pilsētās ir aizliegta plastmasas maisiņu izmantošana. *Vēlā* 2011.gadā ieviesa maksu par vienreizējo plastmasas maisu izmantošanu – 0,06 EUR par maisu. Pircēji mudināti izmantot savas, jau esošās somas, piemēram, no džutas. Tika piedāvāta virkne rekomendāciju, lai šo shēmu pielietotu nacionālajā līmenī. Tostarp ir tādas rekomendācijas: valsts mērogā veikt informatīvo kampaņu, lai izskaidrotu mērķus;

konsultācijas ar tirgotājiem; par maisiem jāmaksā pircējiem, un maksai jāparādās čekos; tādā veidā saņemta nauda tiek izmantota Velsas attīstībai. Izsniegto maisu apjoma samazinājums uz 2012.gada vidu sasniedza 96%. *Ziemeļīrijā* 2013.gadā ieviesa maksu par vienreizējo maisu – 0,06 EUR. Maksa attiecas arī uz vienreizējiem maisiem, kas izgatavoti no papīra un uz augu bāzes materiāla, jo tādi maisi arī var kaitēt videi. Maksa par maisiem neattiecas uz pakalpojumiem (piem., apavu remonts), kā arī neattiecas uz maisiem, ja nenotiek pārdošana – piemēram, reklāmas vai bezmaksas preces (katalogi, paraugi). *Skotijā* tika pieņemts, ka jāņem vērā visi maisi, ne tikai plastmasas maisi, jo, piemēram, papīra maisu ražošanai un transportēšanai jāizmanto vairāk resursu. Maksa attiecas arī uz internetveikaliem. 2014.gadā tirgotāji sāka ņemt maksu 0,05 EUR par vienu maisu. *Anglijā* 2013.gadā tika paziņots, ka no 2015.gada rudens tiks ieviesta maksa par plastmasas maisiņiem – 0,05 EUR par maisu. Bet tas attieksies tikai uz lielveikaliem un lieliem mazumtirdzniecības veikaliem – veikali, kur ir mazāk par 250 darbiniekiem, tiks atbrīvoti no tādas maksas. Ieņēmumi no šīs maksas tiks ziedoti labdarībai. [3]

- Itālijā – tā ir pirmā valsts Eiropā, kura aizliedza plastmasas maisu izmantošanu (spēkā no 2011.gada). 2012.gadā tika veikti precizējumi – kādus maisus var izmantot: bioloģiski sadalāmos un kompostējamus plastmasas maisus, kā arī maisi, kuri ir biezāki par 200 mikroniem un kuri vismaz par 30% sastāv no otrreizēji izmantotas plastmasas. Arī ir atļauta tādu maisu izmantošana, kuri ir biezāki par 100 mikroniem, kuros ir vismaz 10% otrreizējie izmantotas plastmasas, ja tie nav paredzēti pārtikai. [4]
- Vācijā – visi veikali, kas izsniedz vai pārdod klientiem plastmasas maisus, maksā nodokli par pārstrādi. 2016.gada jūlijā stājās spēkā vienošanās starp Vācijas Vides ministriju un Vācijas Tirdzniecības federāciju (brīvprātīgo saistību veidā), kas attiecas uz plastmasas maisiem ar sienas biezumu no 15 līdz 50 mikroniem (izņēmums tikai ļoti viegli plastmasas maisi, kas izmantoti higiēnas nolūkos pārtikas sadaļās). Tiek piemērota maksa par plastmasas maisiem (no 0,05 EUR līdz 0,5 EUR), kuru uzņēmumi nosaka atsevišķi. [5]
- Spānijā ar brīvprātīgo vienošanos palīdzību starp Katalonijas Atkritumu aģentūru, reģionālām un nacionālām uzņēmumu grupām, plastmasas maisu ražotājiem, pārtikas tirgotājiem un veikaliem tika sasniegta vienreizēji izmantojamo plastmasas maisiņu patēriņa samazināšana par 40% no 2007.gada līdz 2011.gadam. Andalūzijas rajonā veikali 2011.gadā sāka piemērot maksu 0,05 EUR par katru plastmasas maisu. [6]
- Francijā 2016.gada jūlijā aizliedza vienreizlietojamo plastmasas maisiņu izmantošanu. Pirms tam tika noslēgta brīvprātīga vienošanās ar tirgotājiem, kā rezultātā tika sasniegts plastmasas maisu patēriņa samazinājums no 10,5 miljardiem 2002.gadā līdz 700 miljoniem 2011.gadā. [7]
- Dānijā no 1994.gada ir ieviesta maksa par plastmasas maisu izmantošanu (ar apjomu vismaz 5 litri). Maksa ir atkarīga no maisa svara un materiāla. Tirgotāji paši izvēlas, vai klientiem jāmaksā par maisiem pa tiešo, vai maisu cena ir iekļauta precē. Vairākās organizācijas mudina izmantot vairāklietojamus maisus. Kopš maksas ieviešanas maisi tiek ražoti no biežā (atkārtoti lietojamā) materiāla. [3]

Ņemot vērā citu valstu pieredzi, lai sasniegtu izvirzītos mērķus var vienlaicīgi izmantot vairākas metodes, lai iedzīvotāji samazinātu plastmasas maisiņu izmantošanu. Latvijā var izmantot sekojošās metodes:

1. Veikt plašu informācijas kampaņu (skolās, tirdzniecības vietās, izmantojot plašsaziņas līdzekļus), kur skaidrot par nepieciešamību samazināt plastmasas maisu patēriņu un par paredzētiem paņēmieniem – šo metodi var izmantot kopā ar jebkuru nākamo;

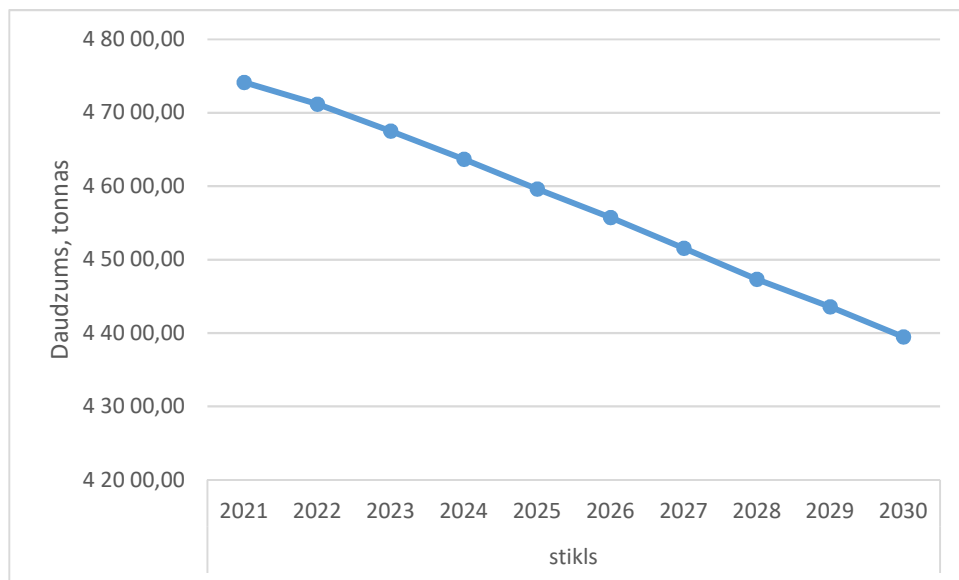
2. Noslēgt brīvprātīgo vienošanos ar tirgotājiem, kurā uzstādīt plastmasas maisiņu patēriņa samazinājuma koeficientus;
3. Ierobežot vienreizlietojamo maisiņu neierobežoto pieejamību tirdzniecības vietās – izsniegt tikai pēc pircēja lūguma vai pie kases;
4. Izmantot papīra iepakojumu plastmasas maisiņu vietā (dažās tirdzniecības vietās pieejams jau tagad);
5. Piemērot maksu par vienreizlietojamo maisiņu izmantošanu, kuru maksās pircēji.

Pašlaik pircēji maksā par daudzlietojamo plastmasas maisiem, bet kā parāda 3.1.attēls, šī metode nesamazināja šī veida iepakojuma izmantošanu.

3.5. IZLIETOTĀ IEPAKOJUMA IZMAIŅU PROGNOZES

Sagatavojot prognozes par izlietotā iepakojuma daudzumu un sastāvu laika posmā no 2021. līdz 2030.gadam, tiek analizēta informācija izlietotā iepakojuma daudzumu un sastāvu, kas saņemta no Latvijas vides fonda administrācijas, no komersantiem un informācija, kas pieejama Centrālās statistikas pārvaldē mājaslapā un demogrāfiskās prognozēs.

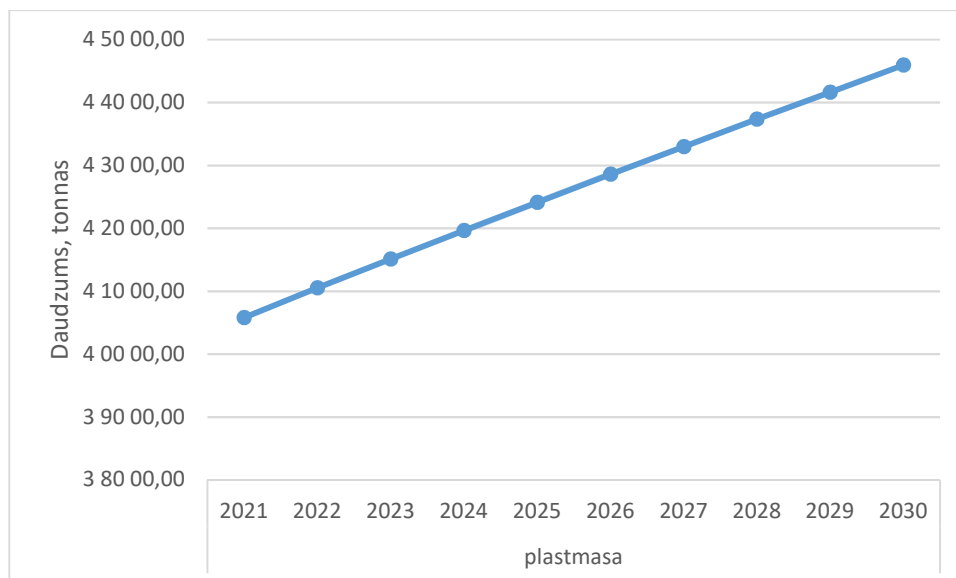
Ņemot vērā datus par izlietotā iepakojuma daudzumu laika periodā 2013.-2015.gg. un iedzīvotāju skaitu šajos gados, tika aprēķināti vidējie koeficienti katrai izlietotā iepakojuma grupai, uz kuru pamata varētu aprēķināt izlietotā iepakojuma daudzumus laika posmā no 2021. līdz 2030.gadam. Par demogrāfisko izmaiņu pamatu tika paņemti dati no Eurostat mājaslapas. Iedzīvotāju skaits pēc prognozes samazināsies, bet dažiem izlietotā iepakojuma grupām daudzumi var palielināties, līdz ar to dinamika ir dažāda – dažiem izlietotā iepakojuma veidiem tā ir izteikta uz samazinājumu, citiem – ne tik manāmā vai arī paredzēts pieaugums.

3.12.att.Prognozētās Latvijas Republikas teritorijā izlietotā stikla izmaiņas

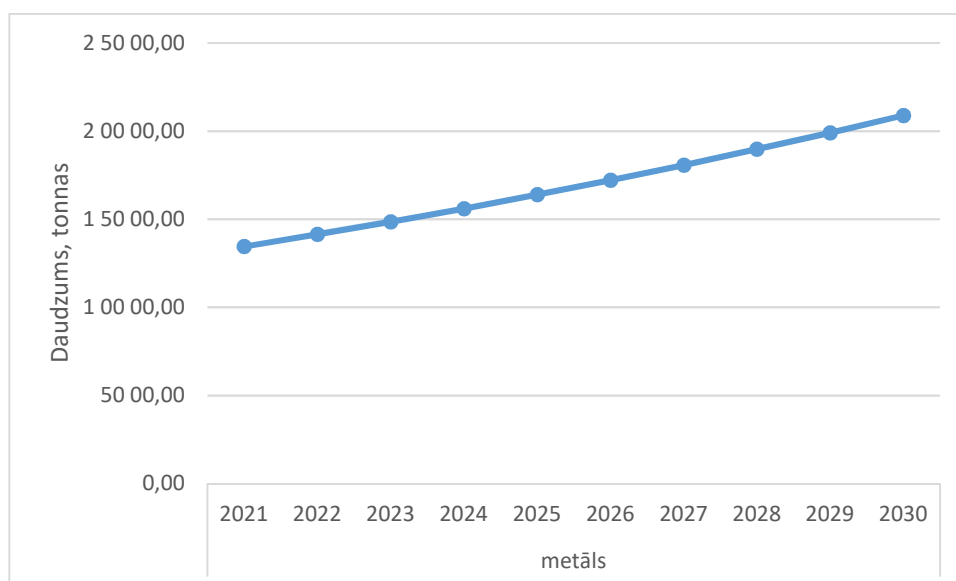
Kaut arī prognozēts stikla daudzuma paaugstinājums attiecībā uz vienu iedzīvotāju, kopumā paredzēts, ka šis iepakojuma veida samazināsies.

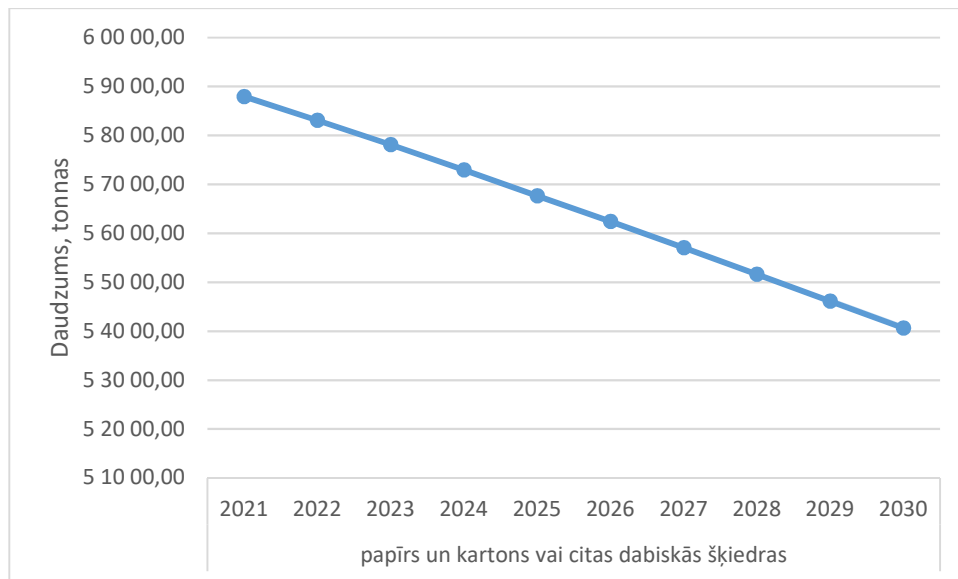
3.13.att.Prognozētās Latvijas Republikas teritorijā izlietotās plastmasas izmaiņas

Savukārt, paredzēts, ka izlietotā plastmasas iepakojuma apjomi palielināsies (tas saistīts ar to, ka katru gadu paaugstinās viena iedzīvotāja šī izlietotā iepakojuma daudzums).

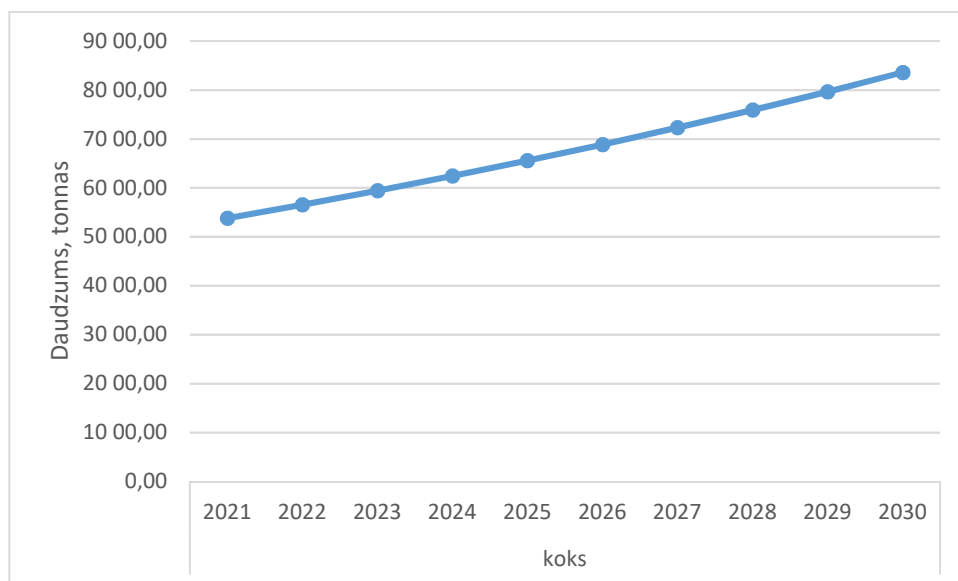
3.14.att.Prognozētās Latvijas Republikas teritorijā izlietotā metāla iepakojuma izmaiņas

Arī metāla iepakojuma daudzumiem prognozēts, ka tā apjoma palielināsies.

3.15.att.Prognozētās Latvijas Republikas teritorijā izlietotā papīra un kartona vai citas dabiskās šķiedras izmaiņas

Papīram un kartonam vai citām dabiskajām šķiedrām prognozēts diezgan straujš samazinājums.

3.116.att.Prognozētās Latvijas Republikas teritorijā koka iepakojuma izmaiņas

Ņemot vērā esošās un iepriekšējo gadu tendencias, ir plānots, ka koka iepakojuma daudzums palielināsies laika periodā no 2021.līdz 2030.gg.

3.6. ATKĀRTOTI LIETOJAMĀ IEPAKOJUMA IETEKME UZ IZLIETOTĀ IEPAKOJUMA PĀRSTRĀDES MĒRĶU APRĒĶINU

2015.gada 4.decembra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas projekts, ar kuru groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, (COM(2015)0596 – C8-0385/2015 – 2015/0276(COD)) paredz, ka lai aprēķinātu, vai pārstrādes mērķi, kas noteikti 6.(1) panta punktos no (f) līdz (i) ir sasniegti, pārstrādāta izlietotā iepakojuma svars aprēķināts kā attiecīgā gada

ienākošo atkritumu svaru pēdējā pārstrādes procesā. Šī projekta iepriekšējās versijas pielikumā (jauns IV pielikums) tika ietvertā formula korigēto pārstrādes un atkārtotas izmantošanas rādītāju aprēķinam attiecīgajā gadā, bet projekta grozījumos šī formula tika izņemta ārā no projekta. Šī formula ir sekojoša:

$$E = \frac{(A + R) * 100}{(P + R)}$$

kur E – pielāgota pārstrādes un atkārtotas izmantošanas likme attiecīgajā gadā;

A – pārstrādāto vai atkārtotai izmantošanai sagatavoto iepakojuma atkritumu svars attiecīgajā gadā;

R – atkārtotai izmantošanai sagatavoto produktu un komponentu svars attiecīgajā gadā;

P – radīto iepakojuma atkritumu svars attiecīgajā gadā.

Izmantojot šo formulu, nedaudz palielinātos pārstrādes un atkārtotas izmantošanas likme, ņemot vērā iespējamo atkārtoti lietojamo atkritumu daudzumu (sniegts 3.3.sadaļā): likme palielinātos par 1,5-3% no likmes, kas aprēķināta bez atsevišķi izdalītā atkārtoti lietojamā atkritumu daudzuma.

4. VIDEI KAITĪGO PREČU IZVĒRTĒJUMS

Atbilstoši Dabas resursu nodokļa likumam (spēkā no 01.01.2006.) videi kaitīgas preces ir preces, kuru ražošanai vai izplatīšanai noteikti ierobežojumi vai kuru atkritumu apsaimniekošanai tiek noteiktas īpašas prasības, ja tās savā aprites ciklā negatīvi ietekmē vai var ietekmēt vidi, cilvēka dzīvību vai veselību. Tās tiek apliktas ar nodokli.

Videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas jomā dabas resursu nodokli maksā tas, kas pirmais Latvijas Republikas teritorijā:

1. realizē videi kaitīgas preces vai preces iepakojumā (arī kopā ar precī ievesto precei pievienoto primāro, sekundāro un terciāro iepakojumu);
2. savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmanto videi kaitīgas preces, izņemot preces, kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot, vai iepakojumā iegādātas preces (arī kopā ar precī ievesto precei pievienoto primāro, sekundāro un terciāro iepakojumu), izņemot preces iepakojumā, kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot;
3. sniedzot pakalpojumu, pievieno izstrādājumam iepakojumu, un šis iepakojums pēc pakalpojuma sniegšanas nonāk pie pakalpojuma saņēmēja.

Videi kaitīgas preces ir sekojošas:

1.	Smēreļļas
2.	Elektriskie akumulatori un galvaniskie strāvas avoti (arī tādi, kas iestrādāti ierīcēs un transportlīdzekļos):
2.1.	elektriskie akumulatori, svina
2.2.	elektriskie akumulatori Ni-Cd un Fe-Ni
2.3.	galvaniskie elementi un galvaniskās baterijas
2.4.	citi elektriskie akumulatori

3.	Ozona slāni noārdošās vielas (freoni, haloni un citas) (onp – ozona noārdīšanas potenciāls)
4.	Visu veidu riepas
5.	Eļļas filtri
6.	Elektriskās un elektroniskās iekārtas <i>atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 24.panta pirmajai daļai:</i>
6.1.	liela izmēra mājsaimniecības iekārtas (izņemot liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapjus)
6.2.	liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapji
6.3.	maza izmēra mājsaimniecības iekārtas
6.4.	informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru iekārtas (izņemot monitorus, mobilos telefonus)
6.5.	monitori
6.6.	moblie telefoni
6.7.	plašam patēriņam paredzētās iekārtas (izņemot televizorus)
6.8.	televizori
6.9.	elektriskie un elektroniskie instrumenti (izņemot liela izmēra stacionārus ražošanas mehānismus, kas nav pārnēsājami vai ir pastāvīgi piestiprināti)
6.10.	gāzizlādes spuldzes (gab.)
6.11.	apgaismes ķermeņi (izņemot gāzizlādes spuldzes)
6.12.	monitoringa un kontroles instrumenti
6.13.	rotaļlietas, sporta un atpūtas piederumi
6.14.	medicīniskās ierīces (izņemot implantētās un inficētās medicīniskās ierīces)
6.15.	tirdzniecības automāti

Saskaņā ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas sniegto informāciju, neviena apsaimniekošanas sistēma nesaņem atbrīvojumu par ozona slāni noārdošajām vielām, un līdz ar to par šo videi kaitīgu preču apjomu Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijai datu nav.

Sakarā ar to, ka dati atsevišķi par pārstrādāto un poligonos apglabāto apjomu ir pieejami tikai no 2013. gada (saskaņā ar 2013. gada 21. maija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 268 "Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumos Nr.1294 "Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm"" tika mainīta pārskatu par videi kaitīgu preču apsaimniekošanu forma), iepriekšminētie posmi izskatīti periodā no 2013.g. līdz 2015.g..

4.2. INFORMĀCIJAS NO DAŽĀDĀM DATUBĀZĒM SALĪDZINĀJUMS

4.2.1. Smēreļļas

Tika apkopota informācija par smēreļļu daudzumiem – saskaņā ar Latvijas vides fonda administrācijas datiem (turpmāk tekstā – LVAFA) un pēc valsts statistikas pārskatu „Nr. 3-Atkritumi” datiem (turpmāk tekstā – Nr.3-Atkritumi). Nr.3-Atkritumi dati sniedz informāciju par

savākto, reģenerēto un pārstrādāto, un apglabāto atkritumu apjomu. Tika izskatītas un apkopotas sekojošās atkritumu klases:

1. Bioloģiski viegli noārdāmas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (klase 130207);
2. Citas izolācijas un siltumnesējas eļļas (klase 130310);
3. Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (klase 130208);
4. Hlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (klase 130204);
5. Nehlorētas minerālās hidrauliskās eļļas (klase 130110);
6. Nehlorētas minerālās izolācijas un siltumnesējas eļļas (klase 130307);
7. Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (klase 130205);
8. Sintētiskās hidrauliskās eļļas (klase 130111);
9. Sintētiskās izolācijas un siltumnesējas eļļas (klase 130308);
10. Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas (klase 130206);
11. Sintētiskās mašīnapstrādes eļļas (klase 120110);
12. Hlorētas minerālās hidrauliskās eļļas (klase 130109).

Savākto atkritumu daudzumi 2014.un 2015.g. pēc Nr.3-Atkritumi sistēmas datiem ievērojami pārsniedz LVAFA datus – tas iespējams ir saistīts ar datu pārklāšanu no dažādiem uzņēmumiem, kas sniedz atskaites par savākiem atkritumiem. Savukārt reģenerēto un pārstrādāto atkritumu apjomi pēc LVAFA datiem pārsniedz Nr.3-Atkritumi sistēmā sniegtos datus. Tas arī iespējams ir saistīts ar neprecīzi sniegtajām atskaitēm (piem. ne visi uzņēmumi iesniedza atskaites vai atskaitēs ir kļūdas). Šīs atkritumu grupas atkritumi netiek apglabāti poligonos.

4.2.2. Elektriskie akumulatori un galvaniskie strāvas avoti

Šī grupa sastāv no sekojošiem atkritumu veidiem:

1. elektriskie akumulatori, svina;
2. elektriskie akumulatori Ni-Cd un Fe-Ni;
3. galvaniskie elementi un galvaniskās baterijas;
4. citi elektriskie akumulatori.

Informācija no LVAFA tika salīdzināta ar informāciju no Nr.3-Atkritumi sistēmas no Eurostat sistēmas datiem (kur ir apkopoti ziņojumi no Elektrisko un elektronisko iekārtu ražotāju reģistra un Bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistra). Pieprasot datus no Bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistra, tika sniegts skaidrojums, ka visa informācija ir pieejama Eurostat sistēmā.

1.atkritumu veidam no Nr.3-Atkritumi sistēmas tika ņemti vērā svina akumulatori (atkritumu klase 160601).

2.atkritumu veidam no Nr.3-Atkritumi sistēmas tika ņemti vērā niķeļa un kadmija (Ni-Cd) baterijas un akumulatori (atkritumu klase 160602).

3.atkritumu veids – no Nr.3-Atkritumi sistēmas tika ņemta vērā atkritumu klase 160604 – sārnu saturošas baterijas (izņemot 160603 klasi).

4.atkritumu veids – no Nr.3-Atkritumi sistēmas tika paņemti atkritumi ar sekojošām atkritumu klasēm: Baterijas un akumulatori (atkritumu klases 1606), baterijas un akumulatori, kuri neatbilst 200133 klasei (klase 200134), citas baterijas un akumulatori (klase 160605), dzīvsudrabu saturošas baterijas (klase 160603).

1.atkritumu veidam pēc Nr.3-Atkritumi sistēmas datiem Latvijas Republikā savāktais atkritumu daudzums aptuveni trīskārt pārsniedz daudzumu, kas ir saņemts no LVAFA – iespējams, ka tas ir saistīts ar nepareizi pielietotām atkritumu klasēm atkritumu pārskatos; Eurostat dati pārsniedz (aptuveni 1,2 reizes) atkārtoti izmantotos un pārstrādātos daudzumus, kas saņemti no LVAFA.

Arī 2.atkritumu veidam pēc Nr.3-Atkritumi sistēmas datiem Latvijas Republikā savāktais atkritumu daudzums atšķiras no daudzuma pēc LVAFA informācijas – 2013.un 2015.g. aptuveni ir divreiz mazāks, bet 2014.gadā – divreiz lielāks. Iespējams, tas ir saistīts ar to, ka šie atkritumi atkritumu pārskatos ir ielikti zem citām atkritumu klasēm.

3.atkritumu veidam Latvijas Republikas teritorijā savāktie atkritumu daudzumi, informācija par kuriem ir saņemta no Nr.3-Atkritumi sistēmas un pēc LVAFA informācijas, ir ļoti atšķirīga – iespējams, ka tas ir saistīts ar nepareizi piemērotām atkritumu klasēm atkritumu gada pārskatos vai kļūdām atkritumu pārskatos.

4.atkritumu veidam Latvijas Republikas teritorijā savāktu atkritumu daudzumi pēc Nr.3-Atkritumi sistēmas trīs līdz četras reizes pārsniedz daudzumus pēc LVAFA informācijas – iespējams, ka tā ir saistīta ar nepareizi definētām un pielietotām atkritumu klasēm atkritumu pārskatos.

4.2.3. Visu veidu riepas

Kaut arī noliektas riepas ir nebīstamie atkritumi (pēc atkritumu klasifikatora), sakarā ar to, ka tām ir piemērots dabas resursu nodoklis, tās ir videi kaitīgās preces. Šī veida atkritumi netiek apglabāti. Ar katru gadu pieaug tirgū laisto riepu apjoms, savāktais atkritumu veidā riepu apjoms un pārstrādāto riepu apjoms. Pārstrādāto atkritumu daudzums stipri pārsniedz attiecīgā gadā savāktu atkritumu daudzumu – to var izskaidrot gan ar to, ka tiek pārstrādāti iepriekšējo gadu krājumi, gan ar to, ka, tā kā noliektas riepas nav bīstams atkritums, par to savākšanu ne vienmēr tiek sniegta informācija atkritumu gada pārskatos, kā arī tas neparādās Bīstamo atkritumu pārvaldījumu uzskaites valsts informācijas sistēmā.

4.2.4. Eļļas filtri

Saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likumā noteiktajām mērvienībām eļļas filtru apjoms ir norādāms gabalos, līdz ar ko informācija tika sniegta par eļļas filtru apjomiem gabalos. Informācija, kas tika ņemta no Nr.3-Atkritumi sistēmas, tika pārrēķināta no tonnām uz gabaliem, pieņemot, ka 200 filtri sver 70 kg (pēc SIA „EKO OSTA” datiem).

Šie atkritumi netiek apglabāti poligonos. Daudzumi, kas sniegti LVAFA, un dati no Nr.3-Atkritumi sistēmas nesakrīt – atkritumu gada pārskatos sniegtā informācija ievērojami pārsniedz LVAFA pārskatos esoši informāciju. Attiecīgi atšķiras arī pārstrādāto atkritumu daudzumi. Iespējams, tas ir saistīts ar to, ka dati LVAFA ir gabalos, savukārt Nr.3-Atkritumi sistēmā mērvienības ir tonnas.

4.2.5. Elektriskās un elektroniskās iekārtas

No Nr.3-Atkritumi sistēmas tika aplūkoti tādas atkritumu klases kā:

- Luminiscentās spuldzes un citi dzīvsudrabu saturoši atkritumi (klase 200121),
- Bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121 un 200123 klasei (klase 200135),
- Citas nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas, kuras neatbilst 200121, 200123 un 200135 klasei (klase 200136),
- Nederīgas iekārtas, kuras neatbilst 160209, 160210, 160211, 160212 un 160213 klasei (klase 160214),
- Citas nederīgas iekārtas, kuras satur PHB vai PHT vai ir piesārņotas ar tiem un neatbilst 160209 klasei (klase 160210),

- Hlorfluorūdeņražus saturošas nederīgas iekārtas (klase 200123),
- Nederīgas iekārtas, kuras satur citus bīstamus komponentus, nevis 160209, 160210, 160211 un 160212 klasē minētos (klase 160213),
- Nederīgas iekārtas, kuras satur hlorfluorūdeņražus, HCFC, HFC (klase 160211).

Visas iekārtu atkritumu klases tika apvienotas grupā Citas iekārtas.

Līdz 2013.gadam informācija par gāzizlādes spuldzēm LVAFA tika sniegta gabalos; lai aprēķinātu 2013.gada datus, viena gabala svars tika pieņemts kā 0,08 kg.

Eurostat sistēmā dati par 2015.gadu vēl nav pieejami, līdz ar to tika ņemti vērā dati par 2013.un 2014.g.

Sakarā ar lielo datu apjomu dati par elektriskām un elektroniskām iekārtām tika apskatītas dažos posmos:

1. liela izmēra mājsaimniecības iekārtas (izņemot liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapjus); liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapji: dati no LVAFA un Eurostat par Latvija Republikas tirgū laistajiem apjomiem sakrīt, bet pēc Eurostat tā ir viena kopīgā videi kaitīgo preču klase;
2. maza izmēra mājsaimniecības iekārtas; informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru iekārtas (izņemot monitorus, mobilos telefonus); monitori; mobilie telefoni: dati no LVAFA un Eurostat par maza izmēra mājsaimniecības iekārtām sakrīt; nākamās trīs klases pēc Eurostat ir viena kopīgā videi kaitīgo preču klase, un dati no LVAFA un Eurostat par Latvija Republikas tirgū laistajiem apjomiem sakrīt;
3. plašam patēriņam paredzētās iekārtas (izņemot televizorus); televizori: pēc Eurostat tā ir viena kopīgā videi kaitīgo preču klase, un dati par Latvija Republikas tirgū laistajiem apjomiem sakrīt;
4. elektriskie un elektroniskie instrumenti (izņemot liela izmēra stacionārus ražošanas mehānismus, kas nav pārnēsājami vai ir pastāvīgi piestiprināti); gāzizlādes spuldzes: atkritumu dati no Eurostat un LVAFA sakrīt vai ir ļoti tuvu, savukārt dati no 3-Atkritumi sistēmas atšķiras no citiem;
5. apgaismes ķermeņi (izņemot gāzizlādes spuldzes); monitoringa un kontroles instrumenti: šiem atkritumiem statistika veikta ļoti rūpīga – tā sakrīt Eurostat un LVAFA pārskatiem;
6. rotaļlietas, sporta un atpūtas piederumi; medicīniskās ierīces (izņemot implantētās un inficētās medicīniskās ierīces); tirdzniecības automāti: Latvijas tirgū laisto videi kaitīgo preču apjomi ir vienādi Eurostat un LVAFA pārskatiem, pārstrādes daudzumos ir atšķirības.

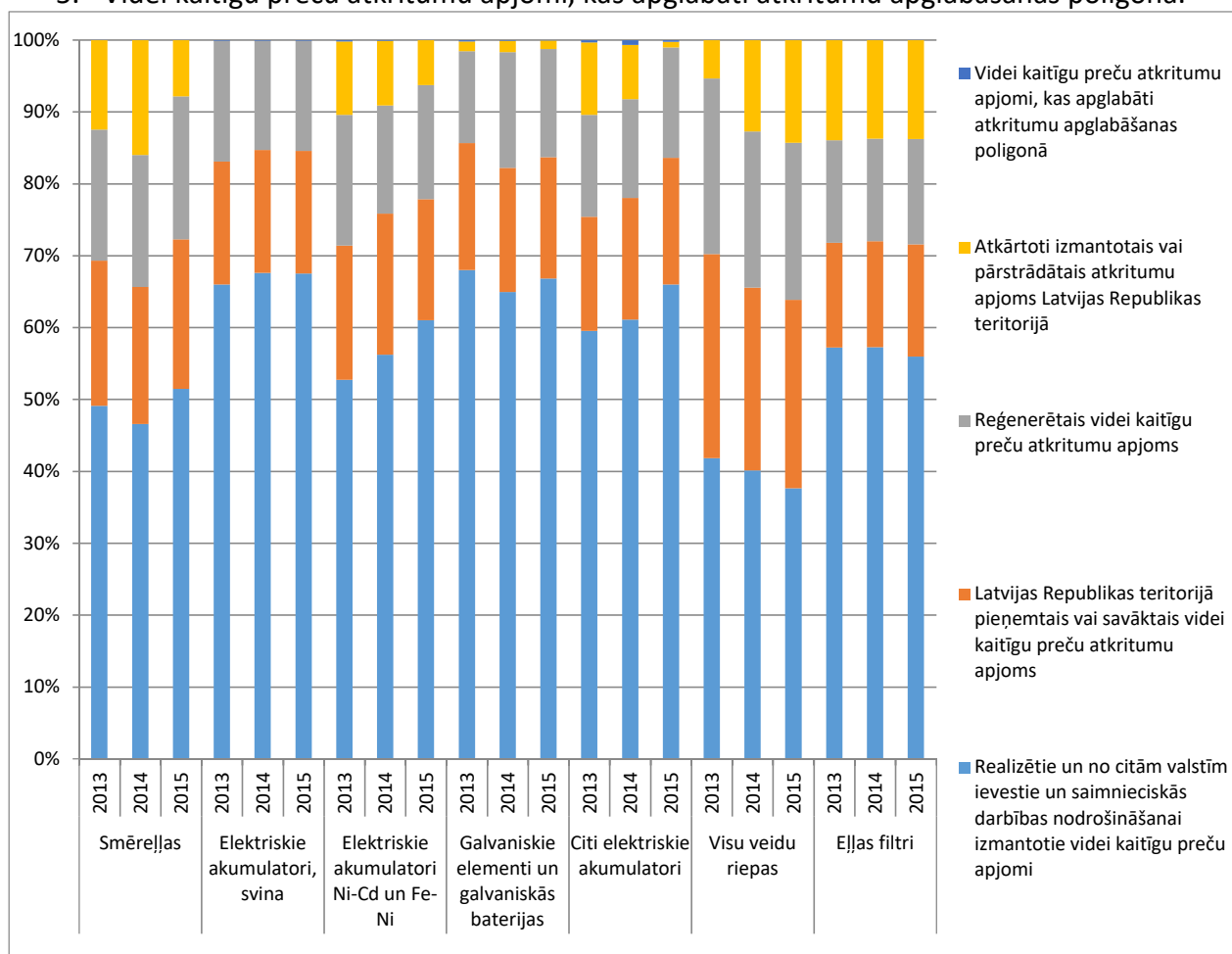
Ņemot vērā, ka no trīs aplūkotām datubāzēm pilno informāciju sniedz tikai informācija no Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas, videi kaitīgās preces pa posmiem tiek izskatītas, ņemot vērā informāciju no iepriekšminētā informācijas avota. Ziņojuma Pielikumos Nr.1 un Nr.2 sniegtas tabulas ar informāciju skaitliskā izteiksmē (tonnās vai gabalos).

4.3. VIDEI KAITĪGO PREČU NOVĒRTĒJUMS PA POSMIEM

Sakarā ar to, ka ir vairākas videi kaitīgo preču grupas, tās tiek novērtētās pa daļām. Lai izskatāmi parādītu, cik lielu daļu no realizēto un no citām valstīm ievesto un saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto videi kaitīgu preču posma sastāda pārējie videi kaitīgo preču posmi, visi pieci posmi kopā tiek pieņemti kā 100%.

Tika izskatīti sekojošie videi kaitīgo preču posmi:

1. Realizētie un no citām valstīm ievestie un saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantotie videi kaitīgu preču apjomi;
2. Latvijas Republikas teritorijā pieņemtais vai savāktais videi kaitīgu preču atkritumu apjoms;
3. Reģenerētais videi kaitīgu preču atkritumu apjoms (Latvijas Republikas teritorijā, citā Eiropas Savienības dalībvalstī un ārpus Eiropas Savienības);
4. Atkārtoti izmantotais vai pārstrādātais videi kaitīgu preču atkritumu apjoms Latvijas Republikas teritorijā (kopā izskatīti posmi – pārstrādātais videi kaitīgu preču atkritumu apjoms un atkārtoti izmantotais videi kaitīgu preču atkritumu apjoms);
5. Videi kaitīgu preču atkritumu apjomi, kas apglabāti atkritumu apglabāšanas poligonā.

4.1.att. Videi kaitīgu preču sadalījums pa gadiem un posmiem - I

Smēreļļu daudzums pēdējos trīs gados tirgū un to atkritumu apsaimniekošana ir stabila, mainās nebūtiski. Iespējams, ka no citām valstīm ieviesto smēreļļu daudzums pārsniedz savākto daudzumu ir saistīts ar to, ka atkritumu no šīm smēreļļām veidošanās notiek jau ārpus Latvijas. Kopējais reģenerētais un atkārtoti izmantotais vai pārstrādātais atkritumu apjoms katru gadu pārsniedz attiecīgajā gadā savākto atkritumu apjomu. Iespējams, tas saistīts ar iepriekšējo gadu krājumu pārstrādi. Šie atkritumi netiek apglabāti atkritumu poligonos.

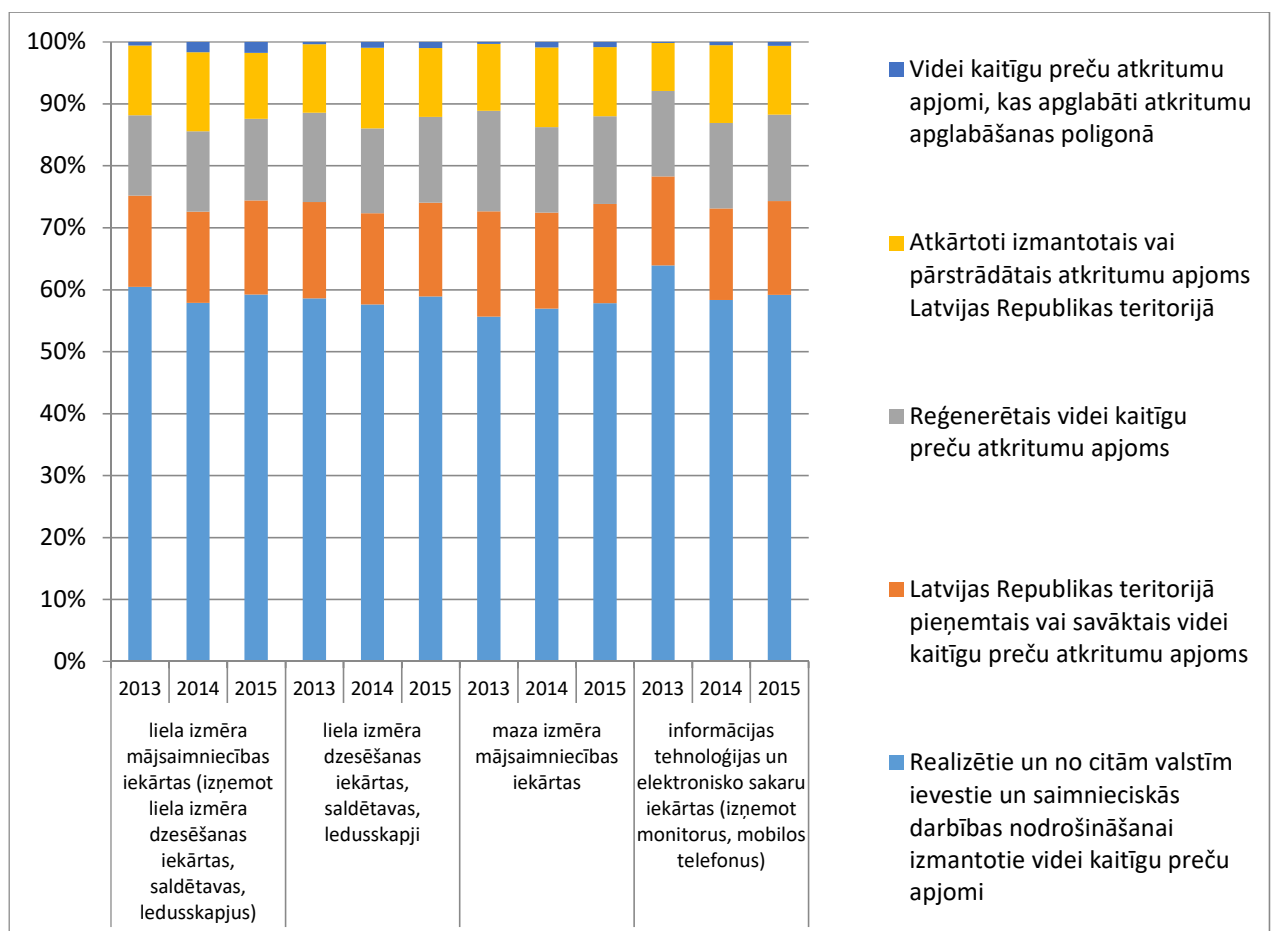
Svina elektrisko akumulatoru sadalījums laika posmā 2013.-2015.g. ir stabils; savāktais atkritumu daudzums ir daudz mazāks par tirgū laisto daudzumu, kas ir saistīts ar akumulatoru kalpošanas laiku. No savāktiem šāda veida atkritumiem gandrīz visi tiek reģenerēti.

Elektriskie akumulatori Ni-Cd un Fe-Ni, kā arī citi elektriskie akumulatori – to realizēto procentuālais sadalījums un savākto atkritumu procentuālais sadalījums katru gadu palielināties pēdējo trīs gadu posmā uz atkārtoti izmantoto un pārstrādāto atkritumu posma rēķina. Citu

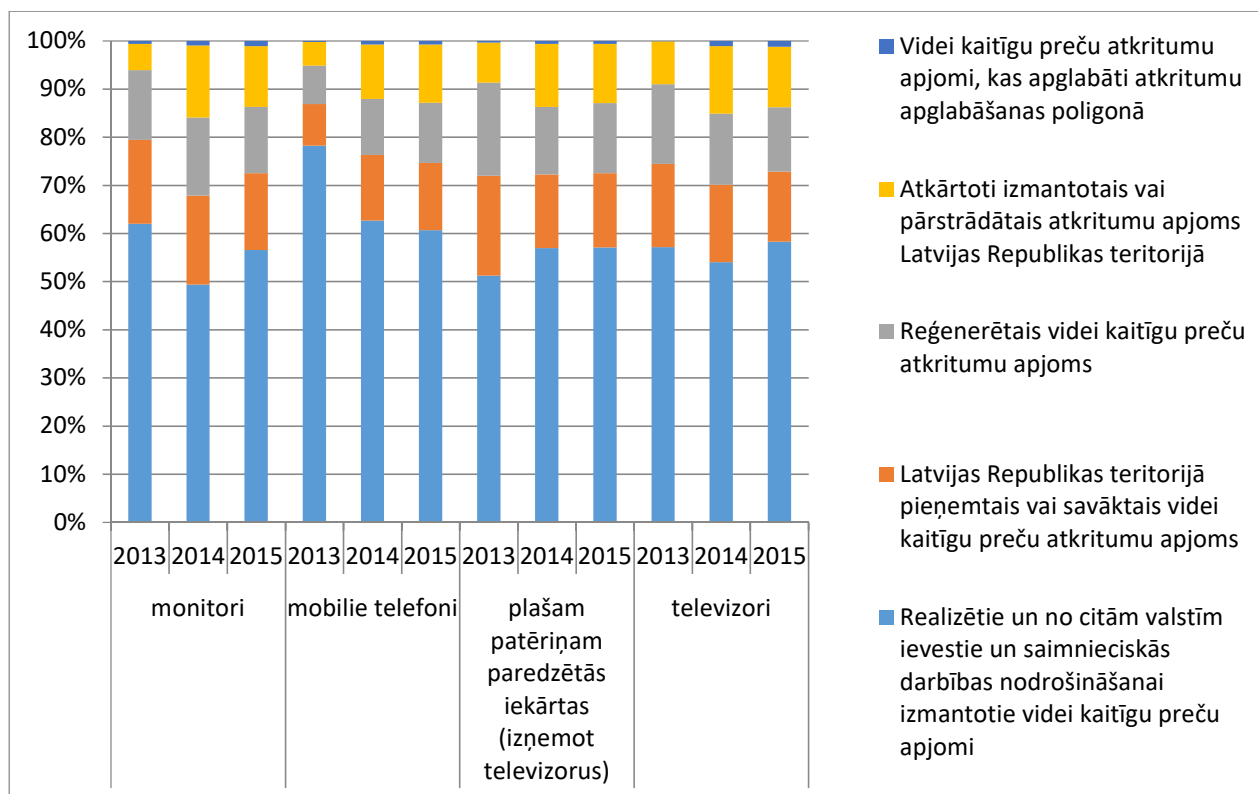
elektrisko akumulatoru atkritumi daļēji tiek apglabāti. Galvaniskajiem elementiem 2014.gadā bija kāpums procentuālajā sadalījumā, bet 2015.gadā sadalījums procentos bija līdzīgs 2013.gadam. Atšķirībā no elektriskajiem akumulatoriem Ni-Cd un Fe-Ni un citiem elektriskajiem akumulatoriem, kuriem katru gadu kopējais reģenerētais un atkārtoti izmantotais vai pārstrādātais atkritumu apjoms (izņemot 2015.gadu citiem elektriskajiem akumulatoriem) pārsniedz pieņemto vai savākto apjomu, galvaniskajiem elementiem un galvaniskajām baterijām tas pārsniegums konstatēts tikai 2014.gadā, bet 2013. un 2015.gg. ir zemāks. Iespējams, ka šis pārsniegums tika saistīts ar iepriekšējo gadu uzkrājumu pārstrādi.

Nolietotām riepām procentuāli ar katru gadu palielinās atkārtoti izmantoto vai pārstrādāto atkritumu posms. Lielākā daļa no savāktām nolietotām riepām ir reģenerēta, bet daļēji tās arī tiek atkārtoti izmantotas vai pārstrādātas – un kopējais daudzums no šiem procesiem pārsniedz savākto daudzumu. Tas varētu būt saistīts ar to, ka iepriekšējos gados tika mazāk pārstrādātas vai reģenerētas, un palika krājumi, kurus pārstrādāja vēlāk aplūkotajos periodos.

4.2.att. Videi kaitīgu preču sadalījums pa gadiem un posmiem - II

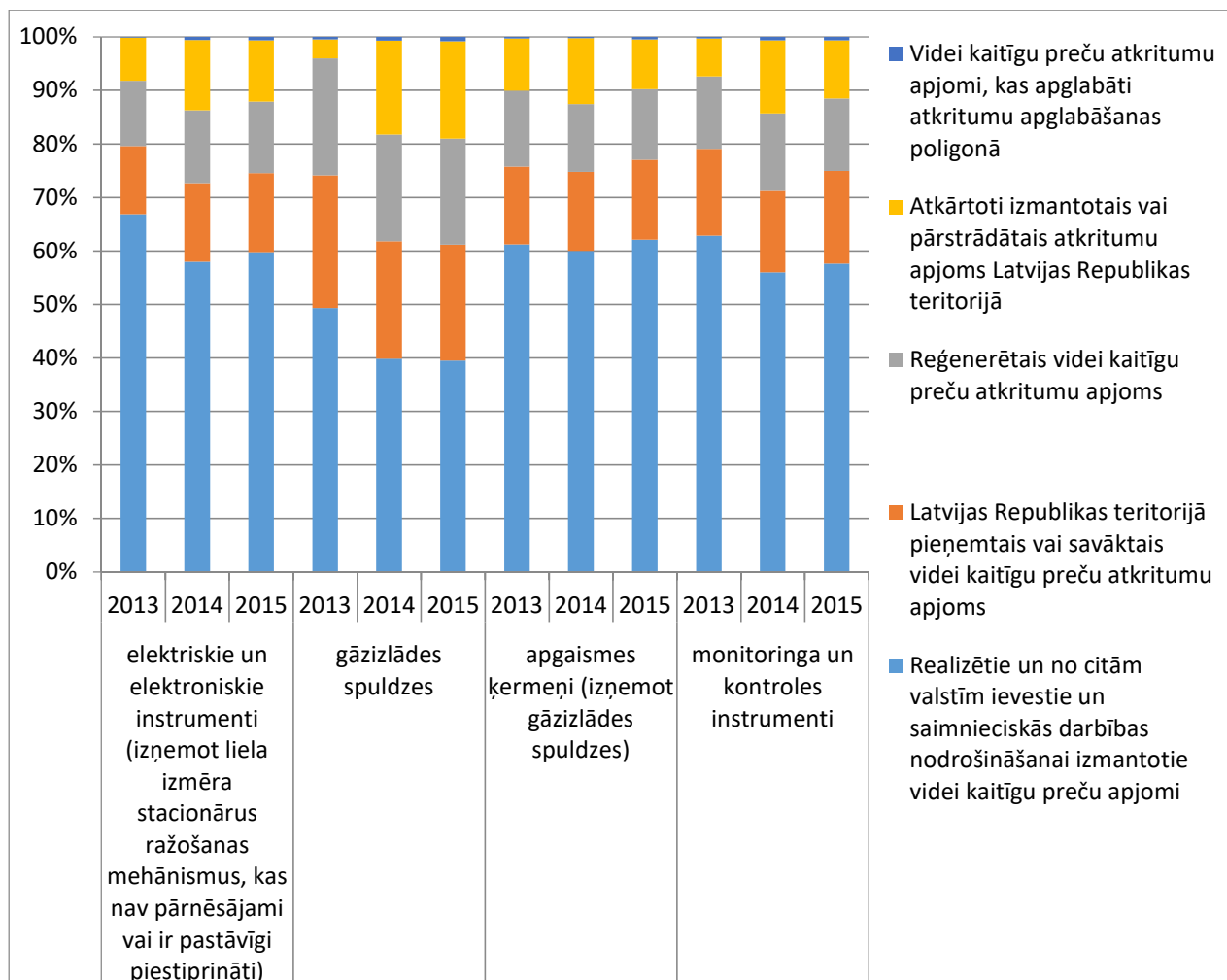
Liela izmēra mājssaimniecības iekārtas (izņemot liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapjus), liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapji, maza izmēra mājssaimniecības iekārtas, informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru iekārtas (izņemot monitorus, mobilos telefonus) – procentuālais sadalījums šīs videi kaitīgām precēm ir līdzīgs: neliela daļa tiek apglabāta, savākto atkritumu apjoms aptuveni piecas reizes ir mazāks par tirgū laisto apjomu, praktiski visi savāktie atkritumi tiek reģenerēti, atkārtoti izmantoti vai pārstrādāti. Jāatzīmē, ka visām šīm videi kaitīgu preču grupām kopējais reģenerētais un atkārtoti izmantotais vai pārstrādātais atkritumu apjoms katru gadu pārsniedz pieņemto vai savākto apjomu.

4.3.att. Videi kaitīgo preču sadalījums pa gadiem un posmiem – III

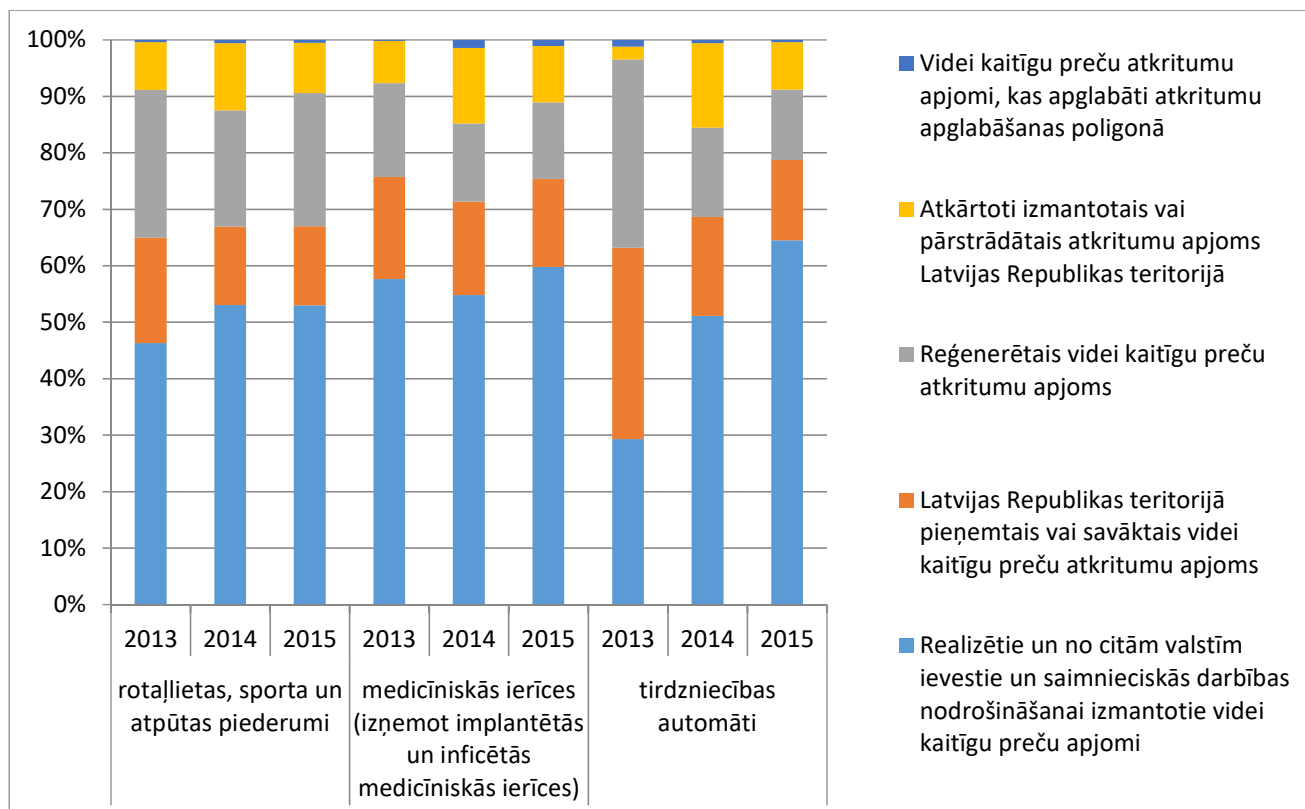
Monitoriem 2014.gadā procentuāli tika vairāk pārstrādāti vai atkārtoti izmantoti atkritumi nekā 2013.vai 2015.gadā. Tomēr daļa no monitoriem nonāk arī apglabāšanā. Mobilajiem telefoniem procentuālajā sadalījumā katru gadu tiek vairāk atkārtoti izmantoti vai pārstrādāti atkritumi. Plašam patēriņam paredzētās iekārtas (izņemot televizorus) arī procentuāli palielinājās atkārtota izmantošana vai pārstrāde. Televizoriem procentuāli palielinājās apglabāšana pēdējo trīs gadu posmam.

Iepriekšminētajām videi kaitīgo preču grupām kopējais reģenerētais un atkārtoti izmantotais vai pārstrādātais atkritumu apjoms katru gadu pārsniedz pieņemto vai savākto apjomu – tas saistīts ar to, ka laika periodā no 2013. līdz 2015.g. tika pārstrādāti un reģenerēti iepriekšējos gados uzkrātie apjomi.

4.4.att. Videi kaitīgu preču sadalījums pa gadiem un posmiem - IV

Elektriskie un elektroniskie instrumenti (izņemot liela izmēra stacionārus ražošanas mehānismus, kas nav pārnēsājami vai ir pastāvīgi piestiprināti) un gāzislādes spuldzes – šīm videi kaitīgām precēm par pēdējiem trīs gadiem procentuāli palielinājās šo atkritumu atkārtotā izmantošana vai pārstrāde. Apgaismes ķermeņiem (izņemot gāzislādes spuldzes) sadalījums pa posmiem ir praktiski nemainīgs - savākie atkritumi tiek pārstrādāti vai reģenerēti, neliela daļa tiek apglabāta poligonos. Monitoringa un kontroles instrumentiem 2014.gadā pārstrādāja vai atkārtoti izmantoja procentuāli pēc sadalījuma vairāk par iepriekšējo gadu, bet 2015.gadā šis posms samazinājies. Reģenerētais videi kaitīgu preču atkritumu apjoms šai grupai katru gadu ir tuvs atkārtoti izmantotajam vai pārstrādātajam apjomam (izņemot 2013.gadu gāzislādes spuldzēm un monitoringa un kontroles instrumentiem), un kopā šie apjomi pārsniedz savākto apjomu katru gadu aplūkotajā periodā, kas nozīmē, ka tiek veikta iepriekšējo gadu uzkrājumu pārstrāde un reģenerācija.

4.5.att. Videi kaitīgo preču sadalījums pa gadiem un posmiem - V

Rotaļlietas, sporta un atpūtas piederumi, medicīniskās ierīces (izņemot implantētās un inficētās medicīniskās ierīces), tirdzniecības automāti – daļa no visiem šo videi kaitīgo preču atkritumi tika apglabāti atkritumu poligonos. Pirmajām divām grupām procentuāli vairāk atkritumu tika atkārtoti izmantots vai pārstrādāts 2014.gadā. Tirdzniecības automātiem procentuāli samazinājās reģenerētais atkritumu daudzums, bet šis saistīts ar to, ka šie atkritumi tika atkārtoti izmantoti vai pārstrādāti.

Arī šai videi kaitīgo preču daļai katrā aplūkotajā gadā reģenerēto un atkārtoti izmantoto vai pārstrādāto atkritumu kopējais apjoms pārsniedz savākto, kas var liecināt par to, ka tiek veikta uzkrāto atkritumu pārstrāde un reģenerācija, un lielākā daļa atkritumu katrā videi kaitīgo preču grupā tika reģenerēta.

4.4. PROGNOZES PAR RADĪTO VIDEI KAITĪGO PREČU ATKRITUMU DAUDZUMU UN SASTĀVU

Sagatavojot prognozes par radīto videi kaitīgo preču atkritumu daudzumu un sastāvu laika posmā no 2021. līdz 2030.gadam, tiek analizēta informācija par videi kaitīgo preču atkritumu daudzumu un sastāvu, kas saņemta no Latvijas vides fonda administrācijas, un informācija, kas pieejama Centrālās statistikas pārvaldē mājaslapā un demogrāfiskās prognozēs.

Lai sagatavotu nepieciešamās prognozes, tika izvēlēta metodika, kura pamatojas uz iedzīvotāju skaita izmaiņām: aprēķināti vidējie koeficienti katrai atkritumu grupai, un, ņemot vērā Latvijas iedzīvotāju skaitu, tika aprēķināti gan valstī kopējie atkritumu daudzumi, gan atkritumu daudzumi pa atkritumu apsaimniekošanas reģioniem. Pamatojoties uz Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas datiem par videi kaitīgo preču atkritumu daudzumu laika periodā 2013.-2015.gg. un Latvijā esošo iedzīvotāju skaitu šajos gados (informācija no Centrālās statistikas pārvaldes datubāzēm), tika aprēķināti vidējie koeficienti katrai videi kaitīgo preču atkritumu grupai katrā

laika perioda gadā – šie koeficienti ir līdzīgi katru gadu apskatītajā laika periodā. Koeficienti ir sekojošie:

- Smēreļļas: 0,003 t/iedz.;
- Elektriskie akumulatori, svina: 0,0005 t/iedz.;
- Elektriskie akumulatori Ni-Cd un Fe-Ni: 0,007 kg/iedz.;
- Galvaniskie elementi un galvaniskās baterijas: 0,04 kg/iedz.;
- Citi elektriskie akumulatori: 0,01 kg/iedz.;
- Eļļas filtri: 0,1 gab./iedz.;
- Visu veidu riepas: 0,005 t/iedz.;
- liela izmēra mājsaimniecības iekārtas (izņemot liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapjus): 0,0008 t/iedz.;
- liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas, ledusskapji: 0,0003 t/iedz.;
- maza izmēra mājsaimniecības iekārtas: 0,0002 kg/iedz.;
- informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru iekārtas (izņemot monitorus, mobilos telefonus): 0,0002 t/iedz.;
- monitori: 0,039 kg/iedz.;
- mobilie telefoni: 0,011 kg/iedz.;
- plašam patēriņam paredzētās iekārtas (izņemot televizorus): 0,065 kg/iedz.;
- televizori: 0,00015 t/iedz.;
- elektriskie un elektroniskie instrumenti (izņemot liela izmēra stacionārus ražošanas mehānismus, kas nav pārnēsājami vai ir pastāvīgi piestiprināti): 0,00018 t/iedz.;
- gāzizlādes spuldzes: 0,05 kg/iedz.;
- apgaismes ķermeņi (izņemot gāzizlādes spuldzes): 0,0001 t/iedz.;
- monitoringa un kontroles instrumenti: 0,024 kg/iedz.;
- rotaļlietas, sporta un atpūtas piederumi: 0,00006 t/iedz.;
- medicīniskās ierīces (izņemot implantētās un inficētās medicīniskās ierīces): 0,0277 kg/iedz.;
- tirdzniecības automāti: 0,0256 kg/iedz.

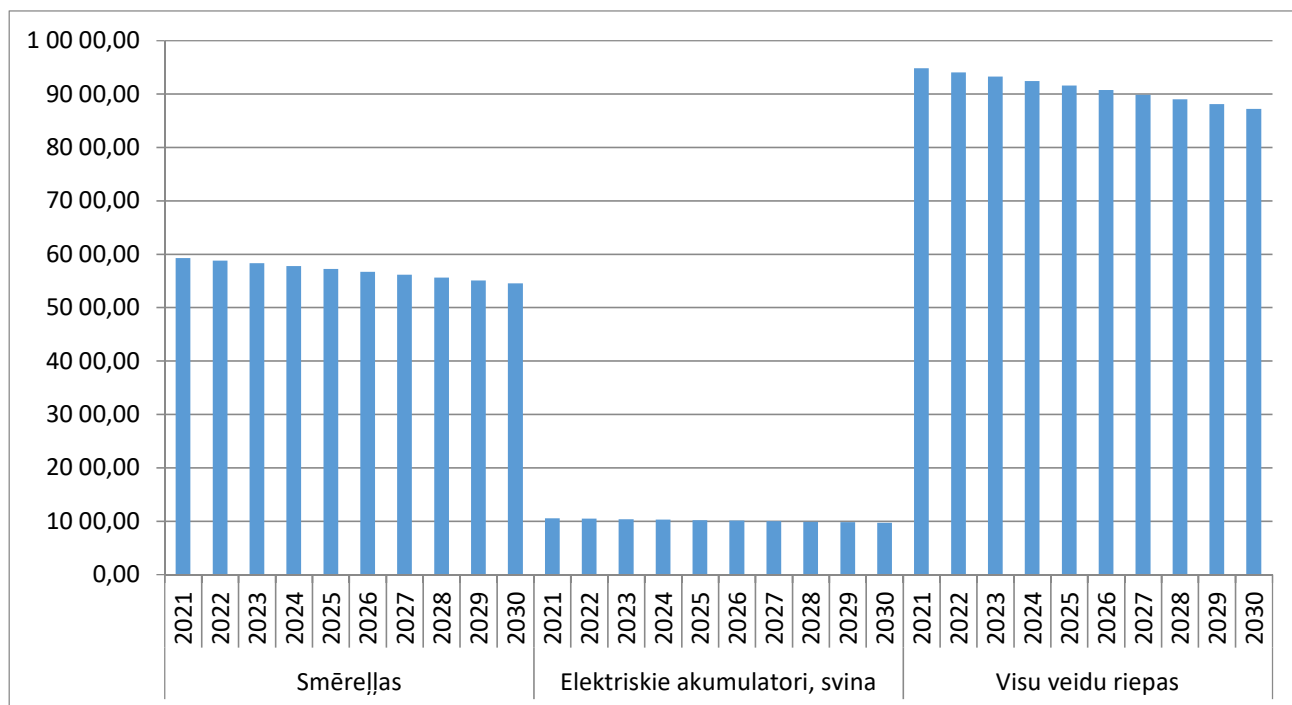
Uz šo koeficientu pamata var aprēķināt videi kaitīgo preču atkritumu daudzumus laika posmā no 2021. līdz 2030.gadam. Par demogrāfiskās situācijas izmaiņu pamatu tika paņemti dati no Eurostat mājaslapas (demogrāfiskās situācijas Latvijā prognozes Eurostat datubāzēs). Ņemot vērā, ka iedzīvotāju skaits pēc prognozes samazināsies, videi kaitīgo preču atkritumu daudzumi arī samazināsies, bet to samazināšanas dinamika ir dažāda – dažiem atkritumu veidiem tā ir izteikta, citiem – ne tik manāmā.

Sagatavojot prognozes pa atkritumu apsaimniekošanas reģioniem, tika sagatavots procentuālais iedzīvotāju skaits katram atkritumu apsaimniekošanas reģionam, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzēs esošo informāciju par periodu 2013.-2015.gg. Tika iegūts sekojošais iedzīvotāju procentuālais sadalījums:

- Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģions: 4,44%;
- Dienvidlatgales atkritumu apsaimniekošanas reģions: 8,80%;
- Liepājas atkritumu apsaimniekošanas reģions: 7,22%;
- Malienas atkritumu apsaimniekošanas reģions: 3,44%;
- Piejūras atkritumu apsaimniekošanas reģions: 6,80%;
- Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģions: 43,80%;
- Ventspils atkritumu apsaimniekošanas reģions: 3,70%;
- Vidusdaugavas atkritumu apsaimniekošanas reģions: 5,40%;

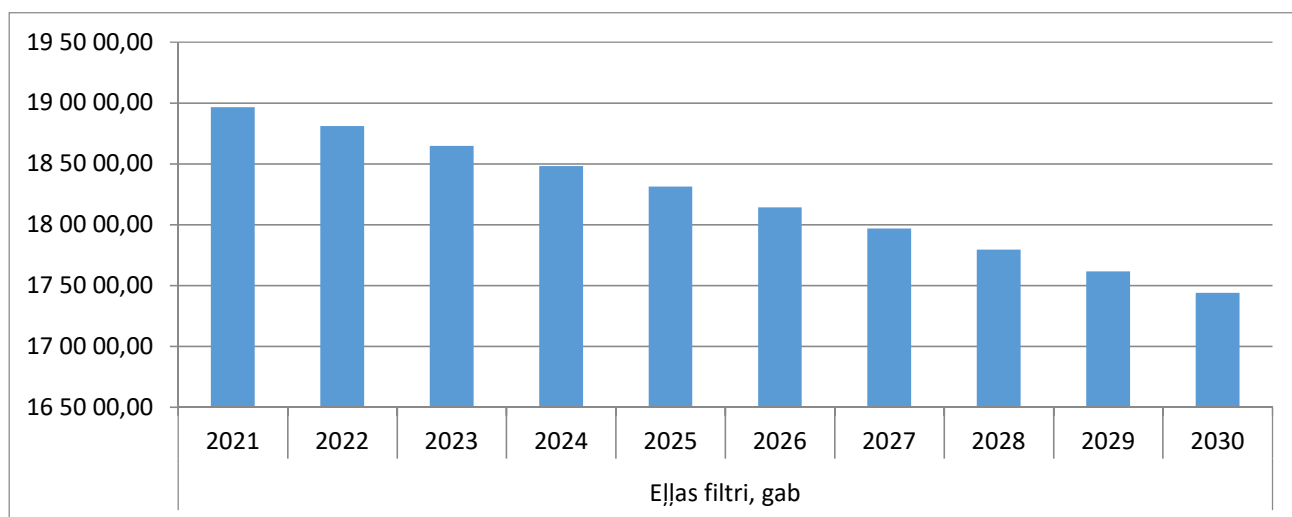
- Zemgales atkritumu apsaimniekošanas reģions: 8,40%;
- Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions: 8,00%.

Proгноzes pa atkritumu apsaimniekošanas reģioniem grafiskā veidā un skaitliskā izteiksmē (arī valstī kopā) ir sniegtas Ziņojuma Pielikumā Nr.11.

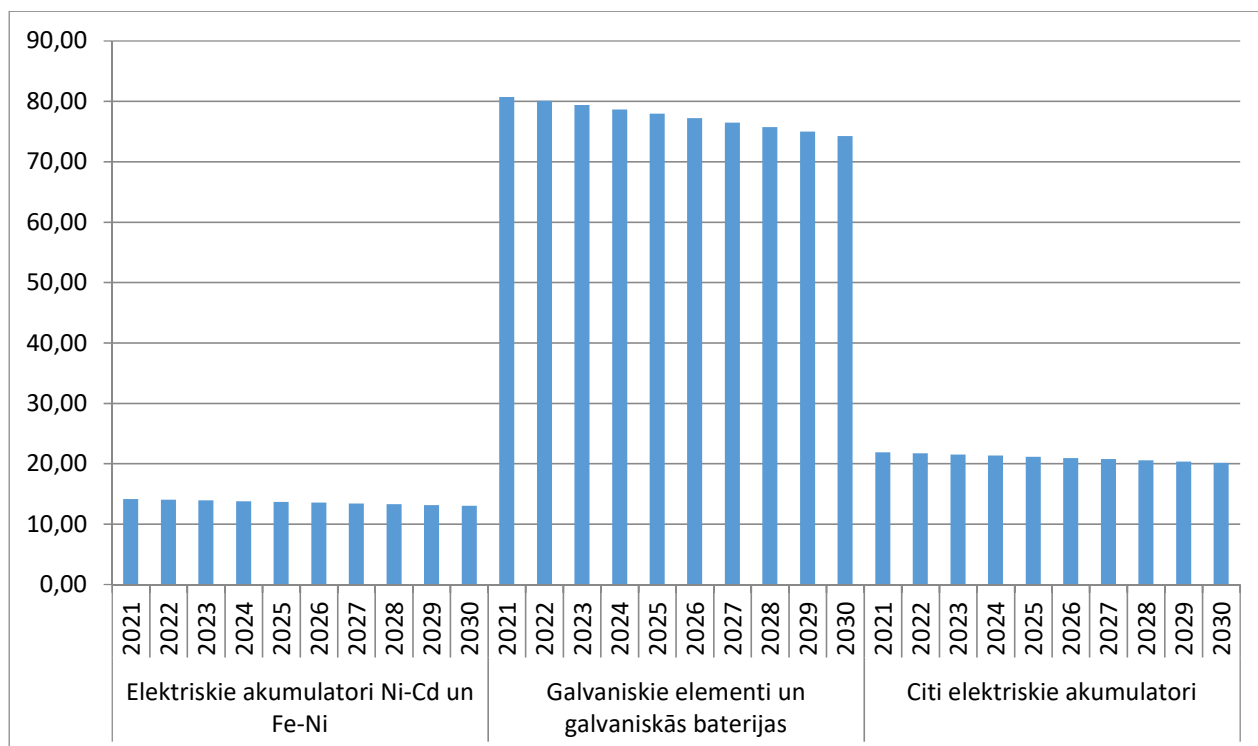
4.6.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-I

Riepām un smēreļļām samazinājums ir manāms, jo to daudzumi ir ievērojami, savukārt svina elektriskajiem akumulatoriem prognozēts neliels samazinājums.

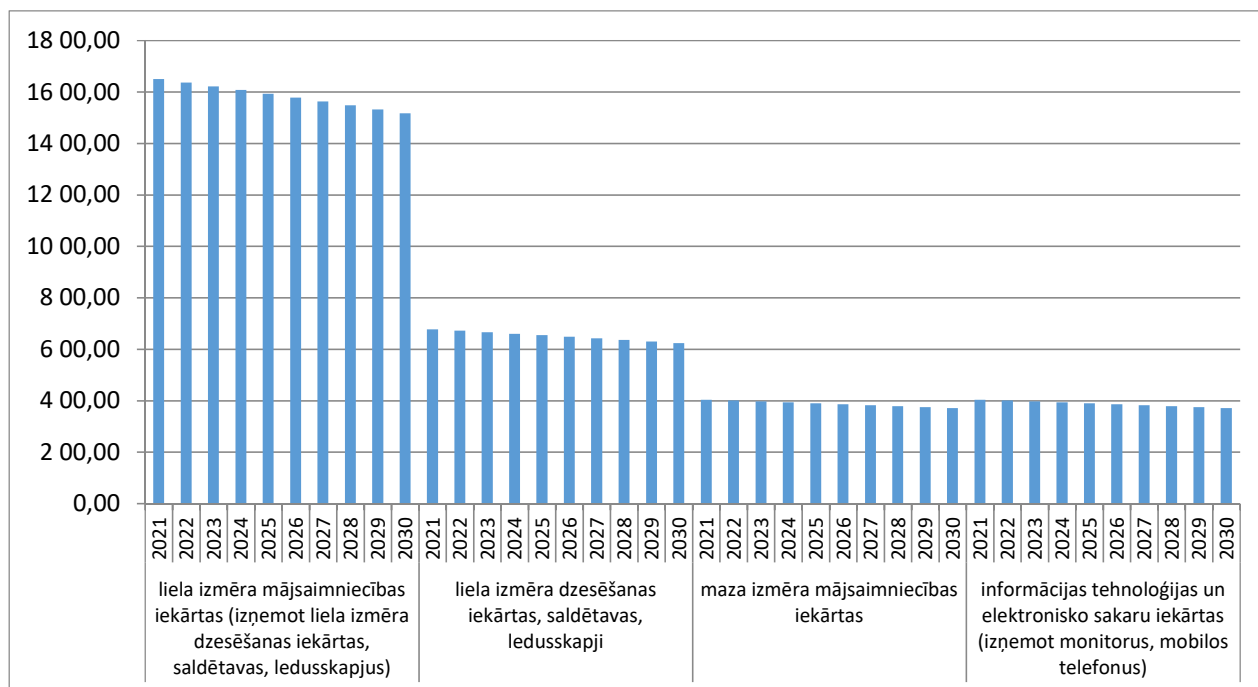
4.7.att. Latvijā radīto eļļas filtru atkritumu prognoze (gab.)

Ir prognozēts ievērojams eļļas filtru atkritumu kritums.

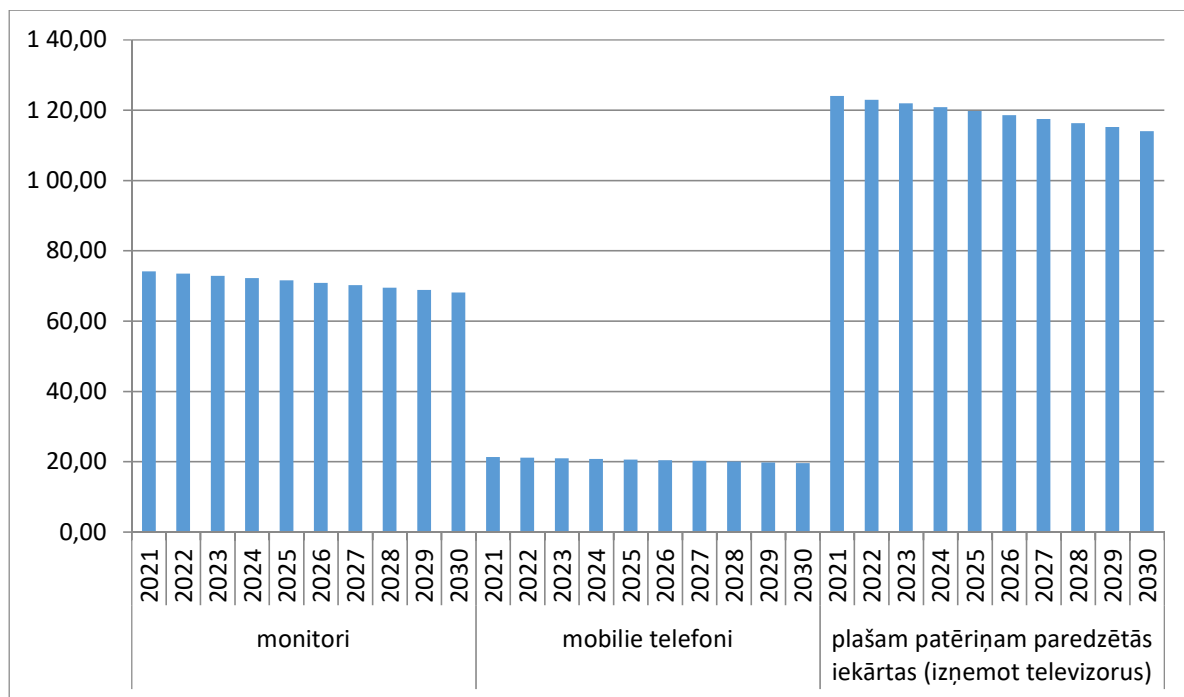
4.8.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-II

Dažāda veida elektriskajiem akumulatoriem prognozēta neliela samazināšana.

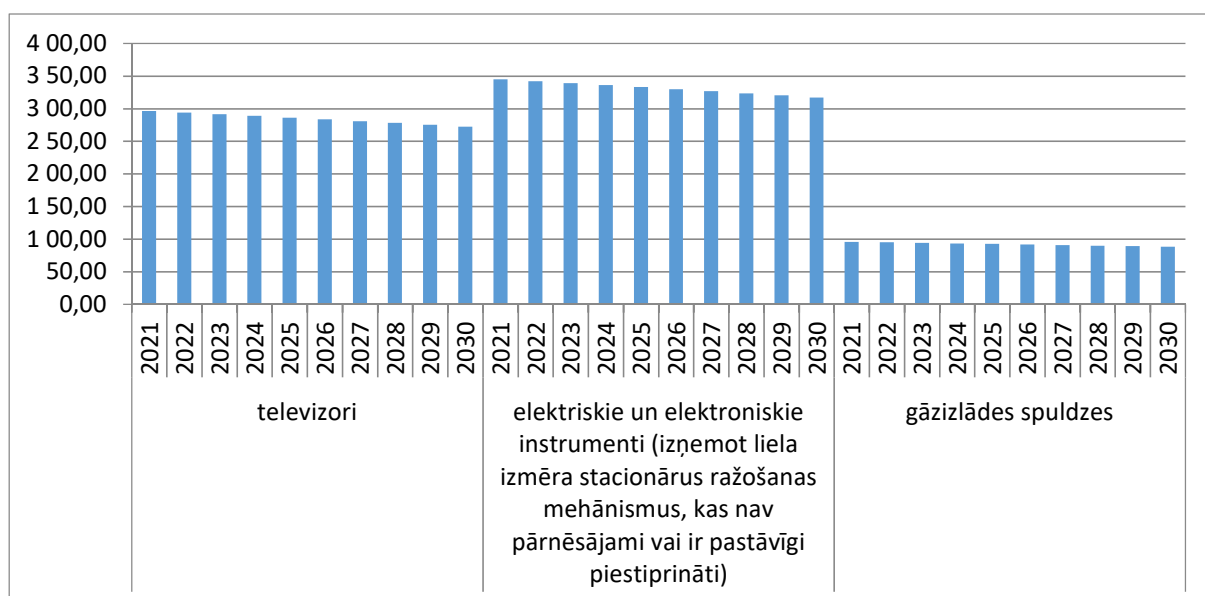
4.9.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-III

Liela izmēra mājsaimniecības iekārtas sakarā ar iedzīvotāju skaita prognozēto samazinājumu attiecīgi samazināsies.

4.10.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-IV

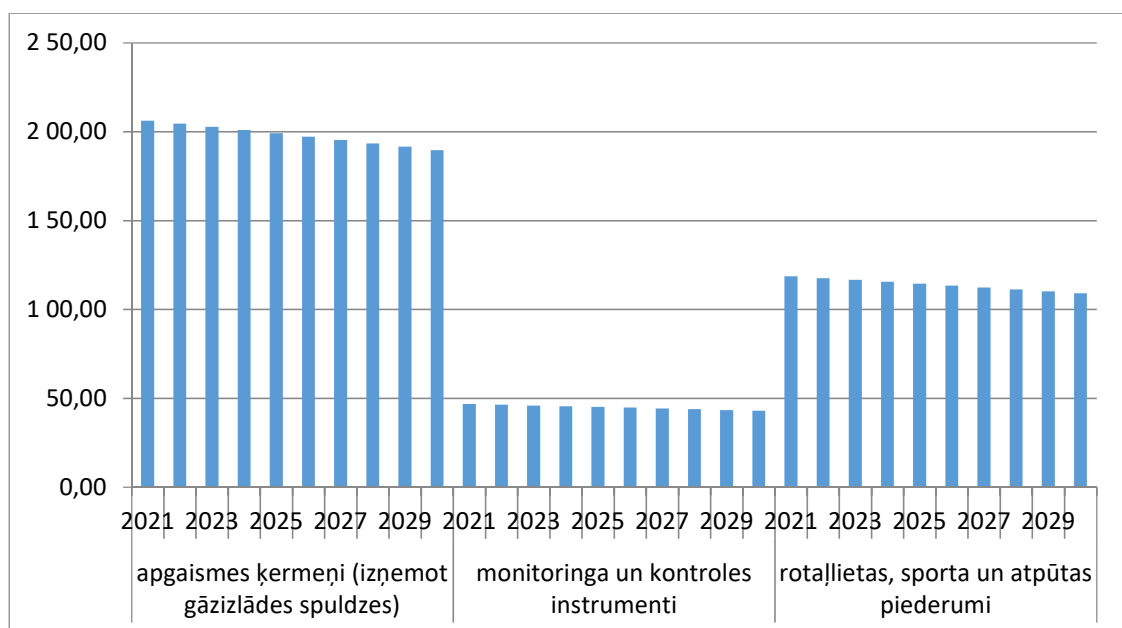
Monitori, moblie telefoni un plašam patēriņam paredzētās iekārtas līdzīgi kā iepriekšapskatītie videi kaitīgo preču atkritumu nedaudz samazināsies.

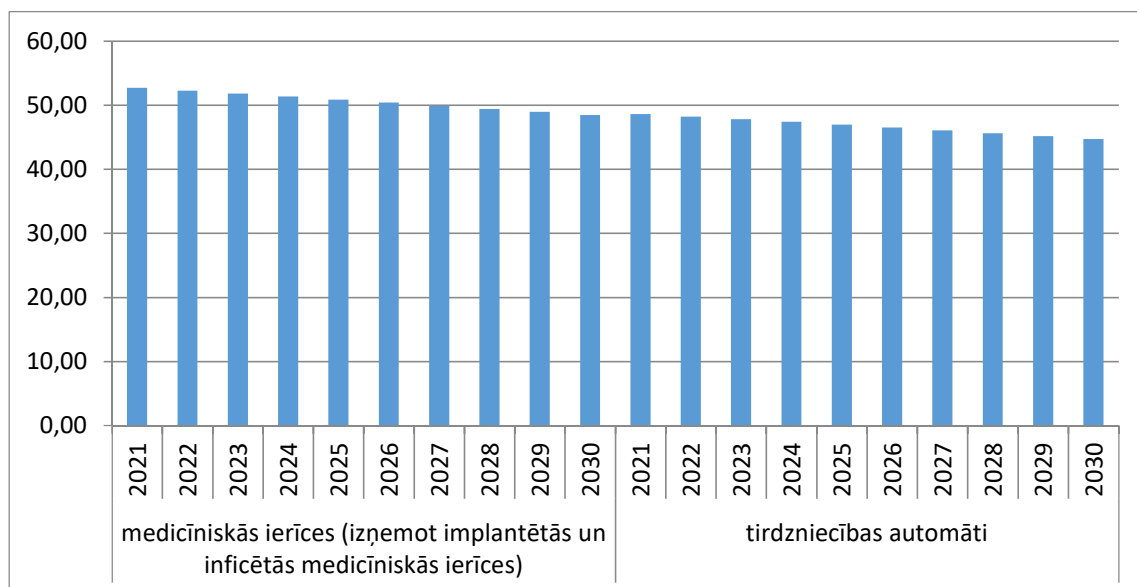
4.11.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-V

4.11.attēlā atspoguļoto atkritumu prognozēts neliels samazinājums.

4.12.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-VI

4.13.att. Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu prognoze (tonnās)-VII

Divos iepriekšējos attēlos prognozēts neliels samazinājums Latvijā radīto videi kaitīgo preču atkritumu daudzumos.

Prognozes pa atkritumu apsaimniekošanas reģioniem ir sniegtas Ziņojuma Pielikumā Nr.11.

5. INFORMĀCIJAS AVOTI

---

1. Eiropas Komisijas mājaslapa – <http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/studies.htm>
2. Raksts mājaslapā <http://www.thelocal.no/20151006/norway-to-battle-eu-plastic-bag-tyranny>
3. DYNAMIX policy mix evaluation. Case Study: Reducing plastic bag use in the UK and Ireland. 2013.g.
4. Raksts mājaslapā <http://www.plastix-world.com/italy-imposes-a-ban/>
5. Raksts mājaslapā <http://landbell.de/reduction-of-plastic-carrier-bags-to-protect-the-environment-and-resources>
6. Raksts mājaslapā http://www.earth-policy.org/plan_b_updates/2013/
7. Raksts mājaslapā <http://en.rfi.fr/economy/20140626-plastic-bags-banish-french-supermarkets-2016>
8. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/720/ES (2015. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 94/62/EK attiecībā uz vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu patēriņa samazināšanu
9. Grozījumi Dabas resursu nodokļa likumā (anotācija) no 15.12.2016, (stājas spēkā 01.01.2017.)
10. Eurostat statistika – pieejama <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
11. Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra uzturēto pārskatu – Valsts statistikas pārskatu sistēma „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” – pieejamie www.meteo.lv
12. Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas ziņojumi – pieejamie <http://www.lvafa.gov.lv/default.asp?menu=11&fileid=28>
13. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1293 „Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem”
14. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 851 “Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1293 “Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem””
15. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2003. gada 22.jūlija noteikumi Nr.414 „Noteikumi par depozīta sistēmas piemērošanu atkārtoti lietojamam iepakojumam”
16. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010. gada 19. oktobra noteikumi Nr. 983 „Noteikumi par visa izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu (īpatsvaru) un termiņiem, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un veidlapu paraugiem, prasībām, kas komercsabiedrībai jāizpilda, lai tā tiktu reģistrēta kā iepakojuma apsaimniekotājs, iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem un izņēmumiem attiecībā uz smago metālu saturu iepakojumā”
17. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2013. gada 21. maija noteikumi Nr. 268 “Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumos Nr.1294 "Kārtība, kādā atbrīvo no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm””
18. Eiropas Komisijas 2012. gada 11. jūnija Regula Nr. 493/2012, ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/66/EK paredz sīki izstrādātus noteikumus attiecībā uz bateriju un akumulatoru atkritumu pārstrādes procesu pārstrādes mērķlielumu aprēķināšanu
19. Eiropas Komisijas 2005. gada 3. maija Lēmums 2005/369/EK, ar ko paredz noteikumus dalībvalstu atbilstības uzraudzībai un nosaka datu formātus attiecībā uz Eiropas

Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem

20. Eiropas Komisijas 2008. gada 29. septembra Lēmums 2008/763/EK, ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2006/66/EK nosaka vienotu metodoloģiju, kā aprēķina, cik daudz pārnēsājamu bateriju un akumulatoru gadā pārdots tiešajiem lietotājiem;
21. Eiropas Komisijas Lēmums Nr.2005/293/EK par Direktīvas 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem mērķu sasniegšanu;
22. Eiropas Komisijas lēmums 2005/270/EK par radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu
23. Ministru kabineta 2014.gada 17.jūnija noteikumi Nr.331 "Elektrisko un elektronisko iekārtu un bateriju vai akumulatoru ražotāju reģistrācijas kārtība un samaksas kārtība par datu uzturēšanu"
24. Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.485 „Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība”